

VILNIAUS UNIVERSITETAS
FILOLOGIJOS FAKULTETAS

Vesta Piaulokaitė

Kalbotyros MA studijų programa (gretinamoji (italų) kalbotyra)

Italų kaip svetimšios kalbos mokymosi motyvacija

Magistro darbas

Darbo vadovė prof. dr. Meilutė Ramonienė

Ginti leidžiama

Vilnius, 2023

Vesta Piaulokaitė, *Italų kaip svetimšios kalbos mokymosi motyvacija*. Magistro darbas, vadovė prof. dr. Meilutė Ramonienė, Vilniaus universitetas, Filologijos fakultetas, 2023, 67 p.

Anotacija

Šiame darbe yra aprašomas Lietuvos gyventojų, kurie mokosi italų kalbos kaip svetimšios, motyvacijos tyrimas. Svetimosios kalbos mokymosi motyvacija – tai sudėtingas reiškinys, netapatus kitų rūšių motyvacijai dėl kalbos kompleksiskumo, o mokslinėje literatūroje yra skiriami trys svetimšios kalbos mokymosi motyvacijos tipai pagal *L2MSS* teoriją: *K2 idealusis aš*, *K2 privalomasis aš* ir *mokymosi patirtis*. Šiame darbe siekiama patikrinti, ar *L2MSS* teorijos konstruktai atsispindi ir Lietuvos kontekste tarp suaugusiųjų, besimokančių italų kaip svetimšios kalbos, ir iširti, kokie veiksniai daro įtaką kiekvienam iš trijų motyvacijos tipų. Tyrimui atlikti taikytas kiekybinės apklausos metodas anoniminėmis anketomis, kurių iš viso buvo surinkta 173. Gauti duomenys buvo analizuojami taikant faktorių struktūros ir regresinės analizės bei aprašomosios statistikos metodus. Tyrimo metu nustatyta, kad *L2MSS* motyvacijos modelis gali veiksmingai reprezentuoti besimokančiųjų motyvaciją, tačiau buvo pastebėtas ryškios atskirties trūkumas tarp *K2 idealusis aš* ir *mokymosi patirties* motyvacijos tipų, tad kitiems tyrėjams siūloma giliau iširti šių dviejų motyvacijos tipų atskirtį. Regresinė analizė atskleidė, kad *K2 idealusis aš* ir *mokymosi patirties* motyvacijos tipai tarpusavyje turi tris bendrus statistiškai reikšmingus veiksnius iš keturių: italų kalbos mokėjimo lygis, respondentų lytis ir dabartinis italų kalbos mokymosi statusas. Kadangi abu tyrimo metodai atskleidė šių motyvacijos tipų sampyną, reikėtų giliau iširti, ar jie neturėtų būti sujungti į vieną ir ar *L2MSS* motyvacinis modelis neturėtų įtraukti ir kitų konstrukto. Atliktas tyrimas galėtų būti naudingas italų kalbos mokytojams ar dėstytojams, mokymo priemonių kūrėjams ir mokslininkams, tiriantiems svetimšios kalbos mokymosi motyvaciją.

Raktažodžiai: motyvacija, svetimoji kalba, užsienio kalbos mokymasis, italų kaip užsienio kalba, motyvacija mokytis užsienio kalbos

Turinys

Įvadas	4
1. Svetimosios kalbos mokymasis ir mokymosi motyvacija	8
1.1. Svetimosios kalbos įsisavinimas ir išmokimas	8
1.2. Svetimosios kalbos mokymosi tikslas.....	10
1.3. Motyvacijos samprata	10
1.3.1. Motyvų samprata	11
1.3.2. Poreikių hierarchijos teorija.....	12
1.3.3. Motyvacijos samprata svetimosios kalbos mokymosi kontekste	13
1.3.4. Svetimosios kalbos mokymosi motyvacijos tyrimų laikotarpiai ir pagrindinės teorijos.....	15
1.3.4.1. Sociopsichologinis laikotarpis	16
1.3.4.2. Kognityvinis laikotarpis	17
1.3.4.3. Į procesą orientuotas laikotarpis.....	18
1.3.4.4. Sociodinaminis etapas.....	19
2. Italų kaip svetimosios kalbos mokymosi motyvacija	21
2.1. Tyrimo metodas ir imtis	21
2.1.1. Instrumentas ir duomenų rinkimas	22
2.1.2. Kontekstas ir respondentai.....	23
2.2. Tyrimo duomenų analizė.....	26
2.2.1. Lietuvos gyventojų motyvacijos mokytis italų kaip K2 faktorių struktūra.....	26
2.2.2. Kokie veiksniai veikia kiekvieną iš motyvacijos tipų.....	29
2.2.2.1. Pirmosios daugianarės regresijos rezultatai. K2 privalomasis aš.....	31
2.2.2.2. Antrosios daugianarės regresijos rezultatai. K2 idealusis aš	37
2.2.2.3. Trečioji daugianarė regresija. Mokymosi patirtis	41
2.3. Diskusija.....	45
Išvados	50
Literatūros sąrašas.....	53
Santrauka.....	57
Summary	59
Priedas. Tyrimo dalyvio anketa	61

ĮVADAS

Tiek kalbotyros atstovai, tiek svetimųjų kalbų mokytojai pripažįsta K2 mokymosi motyvacijos svarbą – motyvacija dažnai suvokiama kaip vienas iš svarbiausių faktorių, darančių įtakos svetimosis kalbos išmokimo greičiui ir mokymosi sėkmei. Kaip teigia vienas svarbiausių svetimosis kalbos mokymosi motyvacijos tyrėjų Zoltán Dörnyei (1998:117; 2005:65), motyvacija yra pirmasis veiksnys, suteikiantis postūmį pradėti mokytis svetimąją kalbą, o vėliau motyvacija tampa varomąja jėga, kuri palaiko ilgą ir neretai varginantį mokymosi procesą. Tačiau kiti svetimosis kalbos mokymosi veiksniai tam tikra prasme irgi yra susiję su motyvacija. Neturėdami pakankamai motyvacijos, net patys gabiausi ir daugiausiai įgūdžių turinys asmenys nepasiekia ilgalaikių savo tikslų, nes vien tik tinkamų mokymo programų ir gerų mokymo strategijų nepakanka mokinių pasiekimams užtikrinti; tuo tarpu aukšta asmens mokymosi motyvacija gali kompensuoti kalbos gabumų ir mokymosi sąlygų trūkumą (Dörnyei 1998:117; Dörnyei 2005:65). Dauguma mokslininkų svetimosis kalbos mokymosi motyvacijai teikė išties didelę svarbą K2 mokymosi procese, tad per pastaruosius dešimtmečius būtent motyvacija buvo daugelio tyrimų, susijusių su svetimosis kalbos mokymusi, objektas (Dörnyei 1998:117).

Lietuvoje svetimosis kalbos mokymosi motyvacijos tyrimų atlikta itin mažai. Aurelija Kuzmienė, Irena Čikotienė ir Kęstutis Kardelis (2018) tyrė veiksnius, lemiančius Lietuvos kūno kultūros akademijos studentų, besimokančių Sporto edukologijos, Sporto technologijų ir turizmo bei Sporto biomedicinos fakultetuose, motyvaciją mokytis svetimųjų kalbų. Pagrindinė šių studentų paskata mokytis K2 buvo vidiniai motyvai (troškimas išsilavinti, karjeros perspektyvos), o artimų žmonių vertinimai studentus motyvavo labai mažai. Tyrimas taip pat atskleidė, kad studentai, turinys didesnę motyvaciją mokytis svetimųjų kalbų, pasižymi didesne savigarba, jiems svarbūs santykiai su dėstytojais. Virginija Jūratė Pukevičiūtė (2008) taip pat atliko tyrimą apie studentų užsienio kalbos mokymosi motyvaciją. Tyrėja gilinosi į pirmojo kurso studentų požiūrį į patiriamus išgyvenimus bei jų emocinę savijautą besimokant užsienio kalbos bei analizavo, kokio yra šių išgyvenimų ir emocijų sąsaja su užsienio kalbos mokymosi motyvacija. Tyrimas atskleidė, kad pagrindinė

besimokančiųjų motyvacija buvo *kalbos* dėmuo – „[k]albos dėmuo parodo individo santykį su kalba, kurios mokosi, ir platesnį jos kontekstą, t. y. domėjimąsi kultūra, žmonėmis, kalbančiais šia kalba, galimybę nuvykti į šalį, kurios kalbos mokomasi“ (Pukevičiūtė 2008:70). Taip pat buvo išaiškinta, kad užsienio kalbos mokymasis respondentams teikė daugiau teigiamų emocijų.

Temos aktualumas ir naujumas. Italų kalba užima svarbią vietą pasaulio kalbų žemėlapyje. Italijoje italų kalbos gimtakalbių yra 58 milijonai¹. Europos Sąjungoje 64 milijonams žmonių italų yra gimtoji kalba – tarp ES gyventojų ji yra trečia pagal dažnumą gimtoji kalba. Europos Sąjungos institucijose italų kalba yra viena iš 24 oficialių kalbų. Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijoje italų kalba yra viena iš šešių oficialių kalbų. Italų kalba yra valstybinė arba oficiali ne tik Italijoje, bet ir San Marine, Šveicarijoje, Vatikano Miesto Valstybėje, Istrijos regione Kroatijoje bei Slovėnijos Istrijoje. Italų kalba taip pat pripažinta kaip mažumų kalba Bosnijoje ir Hercegovinoje, Kroatijoje, Slovėnijoje ir Rumunijoje. Etninių mažumų bendruomenės itališkai kalba Maltoje, Libijoje, Somalyje, italų diasporos bendruomenės nariai, bendraudami tarpusavyje, kalba itališkai Jungtinėse Valstijose, Australijoje ir Argentinoje. Argentinoje italų yra antra dažniausiai vartojama kalba, o tam tikrose Brazilijos dalyse italų yra regioninė kalba ir mokyklos privalo jos mokyti moksleivius. Taigi, italų kalba nenuginčijamai užima svarbią vietą tiek Europoje, tiek visame pasaulyje.

Lietuvoje yra įvairių būdų, kuriais galima mokytis italų kaip svetimšios kalbos. Didžiuosiuose miestuose gausu kalbų mokyklų, siūlančių privačiai mokytis italų kalbos kursuose, tiek grupelėse, tiek individualiai, priklausomai nuo besimokančiųjų poreikių. Internete galima rasti ir laisvai samdomų italų kalbos mokytojų, su kuriais šios kalbos galima mokytis tiek kontaktiniu būdu, tiek nuotoliu. Italų kalbos taip pat galima mokytis ir aukštosiose mokyklose: Italų kalbos filologijos bakalauro laipsnį galima įgyti Vilniaus universitete, o Vytauto Didžiojo universitetas siūlo Italistikos ir romanų kalbų bakalauro studijas. Dauguma universitetų Lietuvoje siūlo mokytis svetimšias kalbas, tarp jų ir italų, kaip atvirosius kursus arba kaip pasirenkamuosius dalykus: tokias galimybes siūlo Vilniaus universitetas, Vytauto Didžiojo universitetas, Kauno technologijos universitetas, Vilniaus Gedimino

¹ Informacija iš <https://www.unitedlanguagegroup.com/blog/italian-language-facts>

technikos universitetas, Lietuvos muzikos ir teatro akademija ir Lietuvos sveikatos mokslų universitetas. Meilutės Ramonienės, Eglės Gudavičienės, Ingos Hilbig, Kristinos Jakaitės-Bulbukienės, Loretos Vilkienės (2022:64) kolektyvinėje monografijoje, parengtoje pagal projekto „Lietuvos gyventojų kalbinės nuostatos ir kalbinis elgesys“ (2020–2021) duomenų analizės rezultatus, teigiama, kad 4 proc. Lietuvos gyventojų moka italų kaip svetimąją kalbą, o pastaruoju metu besimokančiųjų šios kalbos padaugėjo. Nors Lietuvoje besimokančiųjų italų kaip svetimšios kalbos yra, Lietuvoje kol kas tyrimai apie motyvaciją mokytis būtent šios kalbos nėra atlikti. Šiek tiek šia tema rašyta jau minėtoje Ramonienės et al. (2022: 60) kolektyvinėje monografijoje, kurioje teigiama, kad italų kalbos mokėjimas nepriklauso nei nuo amžiaus, nei nuo lyties. Daugiausia italų kalbą moka išsilavinę vilniečiai, kurie kalbos „mokosi savo iniciatyva, nes jas tik pavieniais atvejais galima rinktis bendrojo ugdymo mokyklose“ (Ramonienė et al. 2022:64).

Pasaulyje taip pat tyrimų šia tema atlikta itin mažai. D’Orazi ir Hajek (2021) atliko tyrimą apie Australijos universitetų italų kalbos filologijos studentų motyvaciją mokytis šios kalbos kaip svetimšios ir lygino, kaip ši motyvacija kinta bėgant laikui. Riccardo Amorati (2019) tyrė Australijos universitetuose studijuojančių anglų, italų ir germanų studijų studentų svetimšios kalbos mokymosi motyvaciją ir trokštamas K2 tapatybes ir pabrėžė, kad teigiamą įtaką darė pozityvus australų požiūris į Italiją ir jos kultūrą. Cristiana Palmieri (2018) atliko išsamų tyrimą apie suaugusiųjų, gyvenančių Australijoje ir besimokančių italų kalbos kaip svetimšios ne universitetuose, motyvaciją. John Hajek ir Jane Warren (1996) tyrė priežastis, kodėl pirmo kurso studentai nusprendžia mokytis italų (ir prancūzų) kaip svetimųjų kalbų universiteto lygmeniu. Svarbu paminėti, kad Australijoje italų yra viena iš paveldimųjų kalbų.

Kadangi tyrimų apie italų kalbos kaip svetimšios mokymąsi atlikta mažai, šis tyrimas yra naujas Lietuvoje ir gali būti aktualus švietimo įstaigoms, italų kalbos dėstytojams bei mokytojams, nes motyvacijos priežasčių supratimas gali padėti išlaikyti studentus, jų susidomėjimą, padidinti jų pastangas ir pasisekimą mokantis ir siekiant užsibrėžtų K2 tikslų. Šis darbas taip pat gali būti aktualus aukštųjų bei privačių kalbų mokyklų atstovams, sudarantiems mokymosi programas, gali padėti suprasti, kaip pritraukti daugiau besimokančiųjų ar studijuojančiųjų, kaip padėti mokytojams bei dėstytojams, kad mokymosi motyvacija išliktų aukšta viso mokymosi

periodo metu. Šis darbas taip pat gali būti aktualus kitiems svetimiosios kalbos mokymosi tyrėjams bei taikomosios kalbotyros atstovams plačiaja prasme.

Tyrimo objektas. Italų kaip svetimiosios kalbos mokymosi motyvacija.

Tikslas. Nustatyti, kurie veiksniai veikia italų kaip svetimiosios kalbos mokymosi motyvaciją.

Uždaviniai:

1. Apžvelgti svetimiosios kalbos mokymosi motyvacijos teorijas.
2. Remiantis teorine literatūra sudaryti kiekybinio tyrimo anketą.
3. Kiekybiškai išanalizuoti tyrimo metu surinktus duomenis taikant faktorių struktūros ir daugianarės regresijos analizės ir aprašomosios statistikos metodus.
4. Atskleisti, kokie veiksniai veikia italų kaip K2 mokymosi motyvaciją.

Tiriamoji medžiaga ir tyrimo metodai. Tyrimui atlikti buvo pasirinktas kiekybinės apklausos metodas. Apklausa atlikta anketavimo būdu (žr. priedą), paskelbus anketą internetinių apklausų platformoje *Google Forms* ir platinant ją patogiosios imties bei sniego gniūžtės būdais, pasitelkiant socialinius tinklus *Facebook*, *LinkedIn* bei tiesiogiai prašant užpildyti anketą elektroniniais laiškais, kreipiantis į institucijas, kuriose mokoma italų kalba, ir prašant jų pasidalinti anketa su besimokančiais. Anketa buvo sukurta darbo autorės remiantis teoriniu pagrindu. Anketą sudarė uždari bei atviri klausimai apie italų kaip svetimiosios kalbos mokymąsi bei demografiniai klausimai (apie anketos struktūrą žr. 2.1.1. darbo skiltyje). Anketos buvo renkamos 2023 m. pavasarį. Tyrimo metu surinktos 173 anketos, kurias užpildė Lietuvos gyventojai nuo 18 iki 64 metų, kurie mokosi arba mokėsi praeityje italų kalbos (apie tyrimo imtį žr. 2.1.2. darbo skiltyje). Darbe analizuojami anketomis surinkti duomenys pasitelkiant *RStudio* kompiuterinę programą, taikant faktorių struktūros ir regresinės analizės bei aprašomosios statistikos metodus.

1. SVETIMOSIOS KALBOS MOKYMASIS IR MOKYMOŠI MOTYVACIJA

Šioje darbo dalyje aptariamas teorinis darbo pagrindas. Kadangi darbo tema yra italų kaip svetimosis kalbos mokymosi motyvacija, pirmiausia aptariama skirtis tarp svetimosis kalbos įsisavinimo ir išmokimo, išskiriama, koku tikslu mokomasi svetimosis kalbos. Toliau aptariama, kas yra motyvai ir kaip skirtingi motyvai koreliuoja vienas su kitais. Pristatoma poreikių hierarchija ir pabrėžiama, kaip ji susijusi su svetimosis kalbos mokymosi motyvacija. Vėliau pristatoma motyvacijos samprata svetimosis kalbos mokymosi kontekste ir paaiškinama, kodėl šio pobūdžio motyvacijai negali būti taikomos bendrosios psichologijos motyvacinės teorijos. Galiausiai pristatomos svetimosis kalbos mokymosi motyvacijos tyrimų laikotarpiai ir jų metu iškeltos pagrindinės teorijos – nuo taikomosios kalbotyros šakos atsiradimo iki dabar.

1.1. Svetimosios kalbos įsisavinimas ir išmokimas

Taikomosios kalbotyros mokslinėje literatūroje aptinkamos dvi su kalbos mokymosi susijusios sąvokos: įsisavinimas (angl. *acquisition*) ir išmokimas (angl. *learning*). Stephen Krashen (1982) atskyrė šiuos terminus vieną nuo kito, aprašydamas savo kalbos įsisavinimo hipotezę (angl. *the Acquisition-Learning Distinction Hypothesis*). Įsisavinimas yra pasąmoninis, savaiminis, nepriklausomas nuo gramatinių taisyklių mokymosi, reiškinys, panašus, jeigu ne identiškas, į vaikų gimosios kalbos įsisavinimo procesą (Krashen 1982:10). „Lingvodidaktikos terminų žodyne“ įsisavinimas apibrėžiamas kaip „spontaniškas, nesąmoningas gimosios arba svetimosis kalbos išmokimas natūralioje kalbinėje aplinkoje, t. y. kai kalba įsisavinama ją girdint, įsimenant, mėgdžiojant ta kalba bendraujančius gimtakalbius ir indukciškai kuriant tos kalbos taisyklių visumą“ (Ramonienė ir kt. 2012:70). Tokiu būdu vaikai natūraliai išmoka savo gimtąją kalbą, bet šis procesas įmanomas ir suaugusiam žmogui, kuris patenka į kitos, jam nepažįstamos kalbos aplinką bei kalbinę terpę (Ramonienė ir kt. 2012:82). Nors kai kurie mokslininkai yra įsitikinę, kad tik vaikai kalbą įsisavina, o suaugusieji ją gali tik išmolti, kalbos įsisavinimo

hipotezė teigia, kad suaugusieji taip pat gali įsisavinti svetimąją kalbą, nes gebėjimas išmokyti kalbą neišnyksta su brendimo laikotarpio pabaiga (Krashen 1982:10). Tai nereiškia, kad suaugusieji visada galės pasiekti gimtakalbio mokėjimo lygį svetimajoje kalboje; tai reiškia, kad suaugusieji gali pasitelkti tą patį natūralų „kalbos įsisavinimo įrenginį“² (angl. *language acquisition device*), kurį naudoja vaikai (Krashen 1982:10). Tačiau pasak Krashen (1982:187), išmokymas ne visuomet tampa įsisavinimu. Įsisavinimas yra labai ilgas procesas, kuriam neužtenka keleto valandų per savaitę keletą mėnesių – įsisavinti kalbą gali prireikti net kelerių metų. Įsisavinę mes dažniausiai to sąmoningai nesuvokiame (Krashen 1982:187).

Tuo tarpu *išmokymas* apibrėžiamas kaip sąmoningas antrosios (ne gimtosios) kalbos mokėjimas, tos kalbos taisyklių išmanymas, jų suvokimas ir gebėjimas apie jas kalbėti (Krashen 1982:10). „Lingvodidaktikos terminų žodyne“ *išmokymas* yra apibrėžiamas kaip svetimiosios kalbos įgijimas jos mokantis sąmoningai, „t. y. mokantis formaliai (pamokoje, kalbos kursuose, savarankiškai studijuojant kalbos sandarą)“ (Ramonienė ir kt. 2012:82). Taigi, *išmokymas* yra siejamas su mokomuoju procesu (angl. *instructional process*), tad matoma aiški opozicija tarp *išmokimo* ir *įsisavinimo* terminų (Krashen 1982:10; Crystal 2008:8).

Kaip jau prieš tai paminėta, tyrėjai dažnai skiria gimtosios (arba pirmosios) kalbos įsisavinimą nuo svetimiosios kalbos įsisavinimo (Crystal 2008:8). Svetimoji ir užsienio kalba mokslinėje literatūroje yra neretai sinonimiškai vartojami terminai. Abu terminai apibrėžia, jog tai yra kalba, kuri nėra gimtoji ar pirmoji žmogaus kalba (Ramonienė ir kt. 2012), bet gali būti tiek antroji, tiek trečioji kalba ir t. t. Svarbu tai, kad terminas „antroji kalba“ reiškia bet kurią kalbą, kurios išmokstama, kai pirmosios kalbos sistema jau yra „susigulėjusi“ (Littlewood 2004:502). Šiame darbe vartojama svetimiosios kalbos sąvoka arba trumpinys K2 – tai ne gimtoji ar pirmoji individo kalba.

² Čia ir toliau pateikiamas darbo autorės vertimas

1.2. Svetimosios kalbos mokymosi tikslas

Kalbant apie svetimosios kalbos mokymąsi, svarbu išaiškinti ir pačios *kalbos* terminą – kitaip tariant, svetimosios kalbos mokymosi tikslą. Seniau K2 mokymosi tikslas pirmiausia buvo sietas su gramatikos ir žodyno išmokimu, tačiau vėlesnė kalbotyros ir susijusių disciplinų raida paskatino daug platesnį žinių ir gebėjimų, kuriuos turi įgyti svetimosios kalbos besimokantieji, sampratą (Littlewood 2004:502). Dabar paprastai pripažįstama, kad mokymosi tikslas apima įvairius *komunikacinės kompetencijos* aspektus (pagal Littlewood 2004:502):

- Lingvistinė kompetencija. Ši kompetencija apima žodyno, gramatikos, semantikos ir fonologijos žinias, sutampančias su tradiciniu svetimosios kalbos mokymosi tikslu.
- Diskurso kompetencija. Tokie gebėjimai leidžia kalbėtojams įsitraukti į nuolatinį diskursą, pvz., ilgesniuose rašytiniuose tekstuose susieti mintis, bendrauti su pašnekovu ar pašnekovais, pradėti ir užbaigti pokalbius ir kt.
- Pragmatinė kompetencija. Ši kompetencija leidžia kalbantiems svetimąja kalba naudotis savo kalbiniais ištekliais, kad galėtų perteikti ir interpretuoti reikšmes realiose situacijose net ir tais atvejais, kai susiduriama su problemomis dėl žinių spragų.
- Sociolingvistinė kompetencija. Sociolingvistinę kompetenciją sudaro žinios, kaip tinkamai vartoti kalbą įvairiose socialinėse situacijose priklausomai nuo konteksto, pvz., perteikti tinkamus formalumo laipsnius, atvirumą ir pan.
- Sociokultūrinė kompetencija. Ši kompetencija apima supratimą apie pagrindines žinias ir kultūrinės prielaidas, kurios turi įtakos reikšmėms ir kurios gali sukelti nesusipratimų tarpkultūrinėje komunikacijoje.

1.3. Motyvacijos samprata

Šiame skyrelyje aptariama, kas yra motyvacija bendrąja prasme. Vėliau pereinama prie svetimosios kalbos mokymosi motyvacijos sampratos bei prie konkrečių svetimosios kalbos mokymosi motyvacijos teorijų įvairiais tyrimų

laikotarpiais. Tuomet pristatoma pagrindinė K2 mokymosi teorija, sudaranti šio darbo pagrindą.

1.3.1. Motyvų samprata

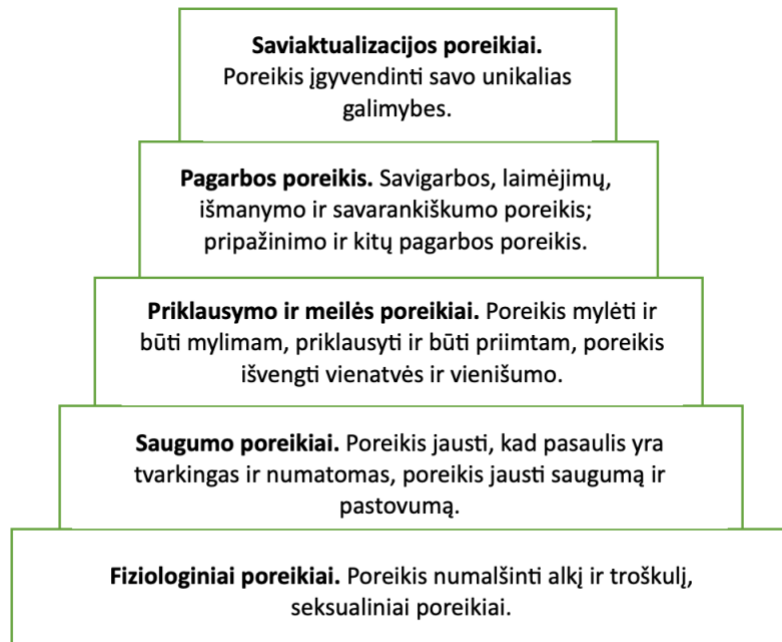
Kiekvienas žmogaus sprendimas, pasirinkimas ir poelgis, nesvarbu, sąmoningas ar ne, turi tam tikrą priežastį. Tai, kas konkrečiam žmogui yra svarbu, reikalinga ir prasminga, atsispindi to žmogaus veiksmuose. Kiekvienas veiksmas yra motyvuotas, t. y. turi savo motyvaciją. Psichologijoje motyvacija yra apibrėžiama kaip „[ž]mogaus elgesį lemiančių veiksmų visuma“ (Jusienė, Laurinavičius 2007:174). Tam tikras elgesys yra lemiamas daugybės įvairių veiksmų, jį veikiančiu tuo pačiu metu. Taigi, „atskiras ir suvoktas elgesį lemiantis veiksnys vadinamas *motyvu*“ (Jusienė, Laurinavičius 2007:174). Dažniausiai keletas motyvų nulemia tam tikrą poelgį, jie taip pat gali būti prieštaringi vienas kitam ir sukelti vidinę kovą, kurią laimi stipriausias motyvas (Jusienė, Laurinavičius 2007:176). 1948-aisiais Kurt Lewin išskyrė tris tokių vidinių konfliktų rūšis (pagal Jusienė, Laurinavičius 2007:176–177):

- Siekimo ir siekimo konfliktas (angl. *Approach-Approach Conflict*). Toks motyvų konfliktas kyla, kai žmogus turi pasirinkti vieną iš dviejų patrauklių alternatyvų, pavyzdžiui, ar stoti mokytis į aukštąją mokyklą, ar priimti patrauklų darbo pasiūlymą. Siekimo ir siekimo konflikto išsprendimas reiškia, kad tenka kažko atsisakyti tam, kad būtų galima gauti kažką kitą.
- Vengimo ir vengimo konfliktas (angl. *Approach-Avoidance Conflict*). Toks konfliktas kyla, kai žmogui tenka susidurti su situacija, kuri turi ir teigiamų, ir neigiamų aspektų, t. y., kai žmogus jaučia panašų traukos ir atstūmimo laipsnį abiem galimiems pasirinkimams, pavyzdžiui, nenorime mokytis egzaminui, tačiau taip pat nesinori ir gauti blogo pažymio arba egzamino neišlaikyti. Nors abu variantai kelia nemalonias emocijas, žmogui tenka pasirinkti vieną arba kitą.
- Siekimo ir vengimo konfliktas (angl. *Avoidance-Avoidance Conflict*). Šis konfliktas apima pasirinkimą tarp nepageidaujamų alternatyvų arba pasekmių, kurių žmogus linkęs vengti. Pavyzdžiui, žmogus gali jaustis nepatenkintas dabartiniu darbu, tad išsikelia sau tikslą susirasti naują darbą, tačiau po kurio laiko pradeda matyti

trūkumus, kurie kiltų pakeitus darbą, ir galiausiai savo tikslo (susirasti naują darbą) atsisako.

1.3.2. Poreikių hierarchijos teorija

Poreikių patenkinimas yra glaudžiai susijęs su žmogaus elgesio motyvais. Amerikiečių tyrėjas Abraham Maslow buvo pirmasis mokslininkas, suklasifikavęs žmogaus poreikius ir nustatęs, kokie yra tų poreikių tarpusavio ryšiai (Kerevičienė 2014:93). Maslow sukūrė *poreikių hierarchijos* teoriją, poreikius suskirstančią pagal svarbą ir patenkinimo eiliškumą (Jusienė, Laurinavičius 2007:179, žr. 1 pav.).

1 pav. A Maslow poreikių hierarchijos piramidė (Myers 2000)

Poreikių hierarchijos apačioje – *fiziologiniai poreikiai*, palaikantys žmogaus gyvybiškai svarbias funkcijas, tokias kaip kvėpavimas, miegas, valgymas, gėrimas, seksualinis pasitenkinimas (Kerevičienė 2014:93). Aukščiau – *saugumo poreikiai*, tai rūpinimasis ateinančia diena, noras, kad tiek pačio žmogaus, tiek jo artimųjų gyvenimas būtų užtikrintas ir saugus, taip pat kyla ir poreikis patirti ką nors nauja, patenkinti savo smalsumą (Jusienė, Laurinavičius 2007:179). Dar aukščiau – *priklausymo ir meilės poreikiai*, t. y. noras būti artimam su kitu žmogumi, patenkinti

intymumo poreikius, jaustis kokios nors grupės dalimi, vaikams – tai tėvų meilės poreikis (Jusienė, Laurinavičius 2007:179). Fiziologiniai, saugumo bei priklausymo ir meilės poreikiai sudaro žemesniojo lygmens poreikius (Kerevičienė 2014:93). Toliau poreikių hierarchijoje – *pagarbos poreikis*, t. y. noras būti pripažintam ir gerbiamam, atrodyti ypatingu ir unikaliu kitų akyse, užimti garbingą vietą tam tikroje žmonių grupėje (Jusienė, Laurinavičius 2007:179). Pačiame hierarchijos viršuje – *saviaktualizacijos poreikiai*, reiškiantys žmogaus norą siekti kuo daugiau žinių, grožio ir harmonijos, atrasti pusiausvyrą tiek savyje, tiek aplinkoje ir pan. (Jusienė, Laurinavičius 2007:179; Kerevičienė 2014:94). Pagarbos ir savirealizacijos poreikiai sudaro aukštesniojo lygmens poreikius (Kerevičienė 2014:93). Maslow teigė, kad žmogus nuolat kopina šia poreikių piramide aukštyn ir vis siekia patenkinti visus šiuos sluoksnius, tačiau tai pavyksta ne kiekvienam, nes yra tokių, kuriems kasdien tenka rūpintis alkio patenkinimu ir tokiu atveju aukštesni poreikiai neišskyla (Jusienė, Laurinavičius 2007:185). Žmogus taip pat nėra motyvuotas patenkinti dviejų poreikių vienu metu (Kerevičienė 2014:94). Taigi, Maslow teorija teigia, kad aukštesni poreikiai išskyla tik tuo atveju, kai visi žemesnieji yra jau patenkinti.

Tokia poreikių hierarchija yra itin naudinga tiriant svetimšios kalbos mokymosi motyvaciją. Kai žmogus mokosi kalbos tam, kad patenkintų aplinkinių lūkesčius, sulauktų pagyrimo, įvertinimo ar pagarbos, tada galima teigti, kad K2 mokymosi motyvacija kyla iš pagarbos poreikio. Kai žmogus mokosi K2 dėl asmeninių ar vidinių priežasčių, kai jokio spaudimo iš aplinkos nėra, arba kai pats mokymosi procesas kelia malonius jausmus, tokiu atveju galima teigti, kad tokia K2 mokymosi motyvacija kyla iš savirealizacijos poreikio ir visi kiti žmogaus poreikiai jau yra patenkinti. Taigi, galima teigti, kad Maslow poreikių hierarchijos piramidė yra glaudžiai susijusi su svetimšios kalbos mokymosi motyvacijos samprata.

1.3.3. Motyvacijos samprata svetimšios kalbos mokymosi kontekste

Svetimosios kalbos mokymosi motyvacija yra daugialypė konstrukcija, kurios prigimties ir pagrindinių bruožų aprašymas reikalauja ypatingo kruopštumo. (Dörnyei 1998:118). Mokslinėje literatūroje motyvacija yra apibrėžiama gana įvairiai, o mokslo

tyrėjai dėl tikslaus apibrėžimo nesutaria (Dörnyei 1998:118). Motyvacijos apibrėžimai mokslinėje literatūroje pateikiami 1 lentelėje.

1 lentelė. *Motyvacijos apibrėžimai mokslinėje literatūroje*

Autorius (-iai)	Motyvacijos apibrėžimas
Jovaiša (2007: 172)	psichofizinis procesas, reguliuojantis asmenybės veiklą ir santykius su aplinka motyvų kaitos pagrindu
Dörnyei (1998:121)	procesas, kylantis iš stiprios vidinės jėgos, kuri skatina imtis atitinkamos veiklos tam, kad būtų pasiektas žmogaus užsibrėžtas tikslas net ir tokiu atveju, kai atsiranda kita, pirmąją bandanti nuslopinti, jėga
Pintrich, Schunk (1996, cit. iš Dörnyei 1998:118)	dinaminis procesas, besikeičiantis nuo individo minčių, jausmų ir emocijų, užtikrinantis mokymosi proceso ilgalaikiškumą
Butkienė, Kepalaitė (1996:225)	veiksmų bei elgesio žadinimas ir skatinimas, vykstantys žmogaus psichikoje
Gage, Berliner (1994:263)	poreikiai, interesai, vertybės, pažiūros, siekiai ir polinkiai

Taikomosios kalbotyros atstovai aktyviai tiria K2 mokymosi motyvaciją nuo 1960-ųjų. Nepaisant didelio mokslininkų susidomėjimo, šią temą vis dar supa daugybė neatsakytų klausimų ir neaiškumų. Nors svetimosios kalbos mokymosi motyvacija yra mokslininkų pripažinta vienu svarbiausių veiksnių K2 išmokimo sėkmei, vis dar nėra vieningai sutarta, kas gi yra ta svetimosios kalbos mokymosi motyvacija. Taip pat prieigos taškas tokiuose tyrimuose irgi neretai skiriasi. Kaip teigia Dörnyei (1998:117), motyvacijos teorijos siekia paaiškinti, kodėl žmonės elgiasi būtent taip tam tikrose situacijose, tačiau tikėtis tiesmuko atsakymo, kuris tiktų visoms sferoms, yra mažų mažiausiai naivu. Bendrojoje psichologijoje motyvacijos teorijų, aiškinančių žmogaus elgesį, yra gausu, tačiau tokių teorijų pritaikymas

taikomojoje kalbotyroje gerokai apsunkina tyrėjų darbą, nes K2 mokymosi motyvacija yra unikali net ir motyvacinėje psichologijoje vien dėl kalbos kompleksiskumo. Pasak Dörnyei (1998:118), kalba yra:

- a) komunikaciją koduojanti sistema (angl. *communication coding system*), kurios galima išmokyti švietimo įstaigose;
- b) neatskiriama žmogaus identiteto dalis (angl. *integral part of the individual's identity*), įtraukta į kone visas žmogaus atliekamas protines veiklas;
- c) pats svarbiausias visuomenės organizacijos kanalas (angl. *channel of social organisation*), stipriai įsisknijęs į bendruomenės kultūrą.

Dėl šių priežasčių svetimosis kalbos mokymosi motyvacija negali būti supaprastinta ir prilyginama kitų dalykų mokymosi motyvacijai, nes išmokdami svetimąją kalbą tam tikra prasme įgyjame ir „K2 identitetą“ bei priimame būtent tos svetimosis kalbos kultūrinius elementus (Gardner, 1985, cit. iš Dörnyei 1998:118). Perimdami kitų kultūrų elementus perimame ir tam tikrus elgesio modelius, būdingus kitai kultūrinei grupei, todėl mūsų požiūris į šią grupę bent iš dalies lemia sėkmę mokantis K2 (Gardner, Wallace 1959:267). Taigi, Dörnyei į motyvaciją žiūri iš sociokultūrinės perspektyvos.

1.3.4. Svetimosios kalbos mokymosi motyvacijos tyrimų laikotarpiai ir pagrindinės teorijos

Nuo pat taikomosios kalbotyros šakos atsiradimo svetimosis kalbos mokymasis ir K2 mokymosi motyvacija buvo svarbūs šiai kalbotyros šakai. Mokslininkai per pastaruosius 60 metų išskėlė daug K2 motyvacijos teorijų. Kai kurios laikui bėgant buvo atmestos, kai kurių teorijų tam tikri aspektai vis dar pritaikomi naujose teorijose. Tyrėjai, analizuodami šias teorijas, pastebi tam tikras tendencijas, pagal kurias grupuoja šias teorijas į laikotarpius. Šie laikotarpiai bei jų pagrindinės teorijos yra aptariami šiame skyrelyje.

1.3.4.1. Sociopsichologinis laikotarpis

Sociopsichologinis laikotarpis (angl. *the social psychological period*) (1959–1990) pasižymi Robert Gardner ir jo mokinių bei bendraminčių darbais Kanadoje bei šių darbų įtaka taikomosios kalbotyros sričiai. Iš esmės socialinei psichologinei fazei būdingas „tradicinių motyvacijos tyrimų, kurie anksčiau buvo visiškai orientuoti į individą, sujungimas su socialinėmis psichologinėmis įžvalgomis ir metodais, susijusiais su santykiais tarp K1 ir K2 bendruomenių“ (Dörnyei 2005:67). Kanados mokslininkai Robert C. Gardner ir Wallace E. Lambert (1959) teigė, kad motyvacija yra labiausiai įtikinantis veiksnys, kai asmuo mokosi svetimšios kalbos. Šie mokslininkai savo tyrime pastebėjo, kad tie kanadiečiai, kurie nori tapti prancūzakalbės visuomenės dalimi, daug geriau išmoksta prancūzų kalbą nei tie, kurie prancūzų kalbos mokymąsi suvokia kaip itin sunkią, varginančią ir ilgą kelionę. Jie teigė, kad „asmuo, besimokantis antrosios kalbos, perima tam tikrus elgesio modelius, būdingus kitai kultūrinei grupei, ir kad jo požiūris į tą grupę bent iš dalies nulems jo sėkmę išmokstant naują kalbą“ (Gardner, Lambert 1959:267). Pasak Gardner (2001), šis naujas požiūris visiškai prieštaravo ankstesnėms prielaidoms, kurios teigė, kad norint sėkmingai išmokti užsienio kalbą reikia tam tikro intelekto ar specialių gabumų. Būtent šis radikalus prielaidų, kuriomis grindžiamas kalbų mokymasis, pasikeitimas paskatino iš esmės dėmesį skirti užsienio kalbų mokymosi motyvacijai (Ross 2015:4).

Reikšmingu laikomas Gardner ir Lambert (1972) darbas, kuriame pabrėžiama, kad nors kalbos gabumai sudaro didelę individualių kalbų mokymosi pasiekimų kintamumo dalį, motyvaciniai veiksniai gali nusverti gabumų įtaką kalbos mokymosi sėkmei. Tam tikrose kalbinėse aplinkose, kur to reikalauja socialinė aplinka (pvz., kai asmens gimtoji kalba yra vietinė, o asmens K2 yra nacionalinė kalba), daugelis žmonių moka svetimąją (nacionalinę) kalbą, nepaisant asmeninių kalbinių gabumų (Gardner, Lambert 1972, cit. iš Dörnyei 1998:117).

Šis dėmesys požiūriui į tikslinės kalbos bendruomenę sukūrė dvi sąvokas, kurios sudaro bene reikšmingiausią Gardner darbo indėlį – *integracinė* ir *instrumentinė* motyvacija. Šios sąvokos buvo pateiktos Gardner ir Smythe (1975) socioedukaciniame modelyje. *Integracinė* motyvacija apibūdina besimokančiojo tikslą daugiau išmokti apie K2 bendruomenę, jos kultūrą, gyvenimo būdą, taip pat

įgyti įgūdžių, kurie padėtų integruotis K2 aplinkoje ar šalyje; tuo tarpu instrumentinė motyvacija yra susijusi su K2 reikmėmis, pavyzdžiui, svetimosis kalbos mokomasi norint pagerinti savo karjeros galimybes (Pukevičiūtė 2008:67).

1.3.4.2. Kognityvinis laikotarpis

Kognityvinis laikotarpis (angl. *the cognitive-situated period*) buvo paskutiniame praeito amžiaus dešimtmetyje. Šiam periodui būdingas darbas remiantis kognityvinėmis ugdymo psichologijos teorijomis.

Įžengus į dešimtąjį XX a. dešimtmetį, motyvacijos tyrimuose įvyko poslinkis, kurį daugiausia paskatino Crookes ir Schmidt (1991) straipsnis, skatinantis taikomosios kalbotyros atstovus permąstyti, kaip tiriama svetimosis kalbos mokymosi motyvacija (Ross 2015:6). Taigi, nuo 1990-ųjų mokslininkų požiūris į svetimosis kalbos mokymosi motyvacijos tyrimus pasikeitė – mokslininkai, tiriantys K2 motyvaciją, pradėjo įtraukti tuometines teorines koncepcijas iš psichologijos srities į jau nusistovėjusias sistemas ir modelius, buvo bandoma pažvelgti į šį tyrimų lauką nauju kampu (Dörnyei 1998:117). Pasak Dörnyei (1998:117), teorinės apimties išplėtimas privertė įvesti daugybę naujų mokslinių terminų ir sąvokų (neretai perimtų iš populiariosios psichologijos), tačiau tai buvo daroma pakankamai neapsvarsčius jų tinkamumo šiai taikomosios kalbos sričiai, tad literatūra apie svetimosis kalbos mokymosi motyvaciją tapo ganėtinai paini ir eklektiška. Taip pat šiam periodui būdingas dėmesio susiaurinimas K2 mokymosi motyvacijos tyrimuose pereinant nuo makroperspektyvos (įtraukiančios bendruomenes), vyravusios iki 1990-ųjų, į mikroperspektyvą, apimančią labiau išdėstytą motyvacijos analizę, kaip ji veikia tikrosiose mokymosi situacijose ir aplinkoje (Ross 2015:6, cit. iš Dörnyei 2005).

1993-iaisiais, *Language Teaching* žurnalas paskelbė išsamų apžvalginį Robert Gardner ir Peter MacIntyre (1993) straipsnį apie svetimosis kalbos mokymosi motyvaciją. Bendra prielaida, kuria grindžiama ši apžvalga, yra įsitikinimas, kad K2 motyvacija yra sudėtingas, daugialypis, o ne vientisas, konstruktas ir kad įvairūs metodai išryškina skirtingus šio sudėtingumo aspektus, kurie ne prieštarauja, bet kaip

tik gali praturtinti mūsų supratimą – tiek teoriniu, tiek praktiniu požiūriu, jeigu jie yra tinkamai integruoti (Dörnyei 1998:117).

1.3.4.3. Į procesą orientuotas laikotarpis

Į procesą orientuotas laikotarpis (angl. *the process-oriented period*) (nuo 2000-ųjų) – pasižymėjo susidomėjimu motyvaciniais pokyčiais, kuriuos inicijavo Dörnyei, Ushioda ir jų kolegų Europoje darbai. Šis laikotarpis prasidėjo pripažinus, kad motyvacija turi dinamišką, o ne statišką charakterį ir jai būdingos laikinos variacijos (Dörnyei 2005). Tai paskatino mokslininkus tirti motyvaciją iš laiko perspektyvos. Tai pastebima Williams ir Burden (1997) tyrime, kuriame jie stebėjo motyvacijos etapus, susijusius su laiko kontinuumu: „priežastys ką nors daryti → apsisprendimas ką nors daryti → atkaklus ar nuolatinis pastangų dėjimas dėl ko nors“ (cit. iš Ross 2015:6). Tai padėjo atskirti motyvaciją, kurią asmuo jaučia prieš įsitraukdamas į tam tikrą užduotį ar veiklą, nuo motyvacijos, kurią jis jaučia atlikdamas tam tikrą užduotį ar veiklą – tai yra svarbus konceptualus skirtumas. Šiuo laikotarpiu dėmesys buvo atkreiptas į motyvacines strategijas, tiesiogiai susijusias su klasės aplinka (Dörnyei 2001).

Norėdami pademonstruoti motyvacijos pokyčius laikui bėgant Dörnyei ir Ottó (1998) sukūrė sudėtingą modelį, vadinamą proceso modeliu (angl. *the process model*). Jų modelyje motyvacijos procesas yra suskirstytas į keletą atskirų laiko segmentų:

- Etapas iki veiksmo (angl. *the preactional stage*). Šis etapas apima pirminį pasirinkimą pradėti mokytis K2, tikslų išsikėlimą, ketinimų suformulavimą ir atitinkamų veiksmų ėmimąsi. Šiame etape pagrindinė motyvacija kyla iš vertybių, susijusių su K2 mokymusi, požiūrio į svetimą kalbą kalbančią bendruomenę, besimokančiųjų lūkesčių ir įsitikinimų bei aplinkos paramos.
- Veiksmų etapas (angl. *the actional stage*) – motyvacijos lygio palaikymas viso kalbos mokymosi proceso metu. Šis etapas apima užduočių atlikimą, savo pasiekimų vertinimą ir savireguliaciją, o mokymosi motyvacija kyla iš pačios K2 mokymosi patirties kokybės, savarankiškumo jausmo, mokytojo ir tėvų įtakos.

- Etapas po veiksmo (angl. *the postactional stage*) apima K2 mokymosi patirties ir rezultatų apžvalgą ir savirefleksiją. Šiame etape formuojami priežastiniai ryšiai, parengiami standartai ir strategijos. Pagrindinė motyvacinė įtaka yra besimokančiųjų priskyrimo stiliai ir šališkumas (angl. *the learners' attributional styles and biases*), įsitikinimai apie patį save ir gautas grįžtamasis ryšys K2 mokymosi proceso metu.

Šie etapai paremti Heckhausen ir Kuhl (1985) veiksmų kontrolės teorija ir parodo elgesio eigą: „pradiniai norai, viltys ir troškimai pirmiausia paverčiami tikslais, o paskui ketinimais, galiausiai vedantys į veiksmą ir, tikėkimės, į tikslų įgyvendinimą, o po to procesas pateikiamas galutiniam vertinimui“ (Dörnyei, Ushioda 2011:65). Nors modelis buvo sukurtas norint pavaizduoti dinamišką, laikiną motyvacijos prigimtį, galiausiai modelis buvo pripažintas klaidingu, nes buvo daroma prielaida, kad motyvacijos procesai turi pradžios ir pabaigos taškus ir kad procesai vyksta atskirai, nepersidengdami (Ross 2015:8).

1.3.4.4. Sociodinaminis etapas

Sociodinaminis etapas (2005–dabar) palaiapsniui vystosi kaip atsakas į kritiką, kuri buvo nukreipta į linijinį motyvacijos vertinimą, daugiausia dėmesio skiriant kintamųjų priežasties ir pasekmės ryšiams (Ross 2015:8). Dabartinis vyraujantis požiūris į K2 mokymosi motyvaciją yra santykinis. Esminis skirtumas tarp linijinio ir santykinio požiūrių yra tai, kad santykinis požiūris fokusuojasi į besivystančių atitinkamų požymių tinklą arba dinamišką santykių sistemą (Ross 2015:8).

Svarbiausias K2 motyvacijos konceptualizavimas, sukurtas sociodinaminio etapo metu, yra Dörnyei (2005, 2009) L2MSS (*The L2 Motivational Self System*) teorija. L2MSS atsirado kaip būdas ištirti ryšius tarp besimokančiųjų tapatybės ir K2 mokymosi. Dörnyei kurdamas šią teoriją rėmėsi Markus ir Nurius (1986) įmanomųjų aš (angl. *possible selves*) ir Higgins (1987) angl. *self-discrepancy* bendrosios psichologijos teorijomis. Markus ir Nurius (1986) pasiūlė trijų tipų konstrukcijas, papildančias dabartinę savęs pažinimo sampratą: tai, kuo žmonės gali tapti; tai, kuo jie norėtų tapti; ir tai, kuo jie bijo tapti. Higgins (1987) vėliau konceptualizavo šias savęs formas į dviejų tipų atributus: atributas, kurį žmonės trokšta turėti, žinomas kaip idealus aš, ir atributas, kurį žmonės jaučiasi įpareigoti turėti, t. y. savybė, kurią privalo

turėti. Dörnyei (2005, 2009) įtraukė šiuos konstruktus ir savo L2MSS teorijoje išskyrė tris svetimosis kalbos mokymosi motyvacijos kategorijas:

a) *K2 idealusis aš* (angl. *ideal L2 self*) – tai besimokančiojo vidinis noras tapti efektyviu svetimosis kalbos vartotoju. Tai tokia besimokančiojo versija kalbinio tapatumo aspektu, kurią jis norėtų išvystyti. Ši konstrukcija gali tapti galinga motyvacinė jėga mokantis K2 dėl kalbėtojo noro sumažinti esamą atotrūkį tarp realiojo ir *K2 idealiojo aš* (Bobkina et al 2021:544; Dörnyei, Ushioda 2011:86). Pasak Taguchi et al. (2009:67), *K2 idealusis aš* ganėtinai sutampa su integratyvumu, nes besimokantieji gali turėti vizijų apie puikiai komunikuojantį svetimąją kalba idealųjį aš. Nenuneigdamas pagrindinių integratyvumo principų, Dörnyei savo teorijoje remiasi šia koncepcija, bet labiau akcentuoja tokius aspektus kaip individuali asmenybė, besimokančiojo socialinė aplinka ir skirtingos sociokultūrinės vertybės, egzistuojančios K2 mokymosi kontekste (Ross 2015:9). Vis dėlto palyginus su integratyvumu, „tipiškas *idealusis aš* paprastai paaiškina didesnę besimokančiųjų pastangų įvairovę“ (Liu, Thompson 2018:38).

b) *K2 privalomasis aš* (angl. *ought-to L2 self*) – tai socialinis spaudimas įsisavinti K2, kylantis iš besimokančiojo aplinkos. Šis mažiau internalizuotas *K2 aš* aspektas reiškia požymius, kuriuos, žmogaus manymu, jis turi turėti dėl tam tikrų numanomų pareigų, įsipareigojimų ar atsakomybių. Besimokantysis yra įsitikinęs, kad jis privalo mokytis svetimosis kalbos tam, kad pateisintų kitų žmonių lūkesčius ir kad išvengtų tam tikrų neigiamų pasekmių (Dörnyei, Ushioda 2011:86). Tokiu atveju *K2 privalomasis aš* gali tapti pagrindiniu motyvatoriumi mokytis svetimosis kalbos.

c) *Mokymosi patirtis* (angl. *L2 learning experience*) – tai pati patirtis žmogui dalyvaujant K2 mokymosi procese, kuri yra susijusi su „vykdomaisiais“ motyvais, susijusiais su tiesiogine mokymosi aplinka ir patirtimi, pvz., mokytojo poveikis, mokymo programos, bendraamžių grupės ar sėkmės patirtimi (Dörnyei, Ushioda 2011:86). K2 mokymosi patirtis yra susijusi su besimokančiųjų požiūriu į antrosios kalbos mokymąsi ir gali būti paveikta konkrečios situacijos motyvų, susijusių su tiesiogine mokymosi aplinka ir patirtimi. Kaip aiškina Dörnyei (2009), kai kurių besimokančiųjų pradinė motyvacija mokytis kalbos kyla ne iš viduje ar išorėje susikurtų savęs įvaizdžių, o dėl sėkmingo įsitraukimo į tikrąją kalbos mokymosi procesą ir daro stipriausią įtaką motyvuotam elgesiui.

Kadangi Dörnyei (2005, 2009) *L2MSS* sistema yra plačiai taikoma įvairiose kalbinėse ir kultūrinėse aplinkose ir sutampa su kitomis svarbiomis pastarojo meto K2 motyvacijos sampratomis (Papi 2010:468), šiame darbe tyrimas atliktas remiantis būtent šia svetimiosios kalbos mokymosi motyvacijos teorija.

2. ITALŲ KAIP SVETIMOSIOS KALBOS MOKYMOŠI MOTYVACIJA

Šiame darbo skyriuje pateikiamas tyrimo metodo ir imties aprašas bei detaliai aprašomi tyrimo rezultatai. Rezultatų aptarimas suskirstytas į 2 dalis – kiekvieno tyrimo klausimo analizė yra aprašoma atskirai. Antrojo tyrimo klausimo analizė yra išskirta į tris dalis. Vėliau pateikiama diskusija, kurioje yra apibendrinami tyrimo metu gauti rezultatai.

Tyrimo klausimai:

1. Kokia Lietuvos gyventojų motyvacijos mokytis italų kaip K2 pagal L2MSS modelį faktorių struktūra?

2. Koks yra santykis tarp suaugusiųjų (gyvenančių Lietuvoje ir besimokančių ar jau išmokusių italų kaip K2) motyvacijos tipo (*K2 idealusis aš*, *K2 privalomasis aš* ir *mokymosi patirties*) ir šių veiksnių: lyties, amžiaus, dabartinio italų kalbos mokymosi statuso, italų kalbos mokėjimo lygio, kitų romanų kalbų mokėjimo, universitetinių studijų, gimtakalbio mokytojo, artimųjų, mokančių italų kalbą, laikinu apsigyvendinimu Italijoje, italų kalbos mokymusi apsistojus Italijoje?

Taigi, šis darbas siekia iširti surinktą medžiagą ir atsakyti į šiuos klausimus.

2.1. Tyrimo metodas ir imtis

Šiame skyrelyje aptariama, kaip buvo atliktas tyrimas, ir išsamiai aprašomas tyrimo instrumentas. Vėliau pateikiama tyrimo dalyvių charakteristika – demografiniai duomenys, pristatomi aspektai, galintys turėti įtakos italų kalbos mokymosi motyvacijai, bei respondentų italų kalbos mokėjimo lygis.

2.1.1. Instrumentas ir duomenų rinkimas

Šio kiekybinio tyrimo anketa sudaryta iš dviejų dalių: pirmoji dalis skirta surinkti bendrą informaciją apie respondentus (lytį, amžių, tautybę, gimtąją kalbą, K2 lygio įsivertinimą, universitetines studijas ir jų kryptį, trumpalaikį apsigyvendinimą Italijoje, kiek laiko iš viso mokomasi ar mokytasi italų kalbos, ar mokytasi su gimtakalbiu italų kalbos mokytoju ir kt.). Taip pat buvo klausiama, kada tiksliai pradėta mokytis italų kalbos, ar mokymosi procesas vis dar tęsiamas ir jei nebe, kiek laiko iš viso buvo mokytasi italų kalbos. Deja, ši informacija nėra įtraukiama į šį tyrimą, nes klausimų formatas nepakankamai gerai suformuluotas ir kilo daug sunkumų interpretuojant šiuos duomenis. Kadangi amžius buvo suformuluotas kaip kategorija, tapo neįmanoma suskaičiuoti tikslios italų kalbos mokymosi trukmės.

Antroji kiekybinės anketos dalis sudaryta iš klausimų, sukurtų atskleisti besimokančiųjų italų kaip svetimšios kalbos motyvaciją. Klausimai adaptuoti pagal Bobkina et al. (2021) klausimyną, kuris buvo sudarytas remiantis Liu ir Thompson (2018) sudarytu klausimynu tiriant anglų kaip svetimšios kalbos mokymosi motyvaciją Kinijoje. Šio darbo priede pridedamas visas klausimynas. Tam, kad būtų užtikrintas maksimalus klausimų aiškumas, 4 universiteto studentų savanorių grupė išbandė šį klausimyną ir pagal jų pastabas buvo atlikti papildomi pakeitimai, siekiant išvengti dviprasmybių ir sumažinti su kalba susijusių klaidingų interpretacijų.

Tyrimo anketa buvo sukurta naudojant *Google Forms* platformą ir pasidalinta su žmonėmis, kurie šiuo metu mokosi arba mokėsi praeityje italų kaip svetimšios kalbos. Duomenų rinkimas užtruko daugiau nei vieną mėnesį. Antrosios anketos dalies klausimai suformuluoti taip, kad atsakymai būtų išreikšti naudojantis penkiabale Likerto skale nuo 1 (visiškai sutinku) iki 5 (visiškai nesutinku). Klausimai buvo sugrupuoti pagal tematiką. Duomenys buvo sukelti į Excel programos skaičiuoklę, sukoduoti ir įkelti į *RStudio* kompiuterinę programą, kuria buvo atliekama duomenų analizė.

Tyrimo anketos paskutiniai klausimai susiję su domėjimusi italų kultūra. Šiame darbe ši sritis nėra analizuojama, tačiau galėtų būti svarbi informacija tolimesniuose italų kaip svetimšios kalbos mokymosi motyvacijos tyrimuose.

2.1.2. Kontekstas ir respondentai

Tyrimas buvo atliktas Lietuvoje 2023 m. balandžio mėnesį. Buvo kreiptasi į Lietuvos aukštąsias mokyklas, kuriose mokoma italų kalbos kaip pagrindinio dalyko (Vilniaus universitetas ir Vytauto Didžiojo universitetas) ir kaip pasirenkamojo dalyko (Kauno technologijos universitetas, Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Lietuvos muzikos ir teatro akademija, Lietuvos sveikatos mokslų universitetas). Buvo prašyta šių aukštųjų mokyklų tyrimo anketa pasidalinti su studentais, besimokančiais italų kalbos. Taip pat buvo kreiptasi į privačias grupes socialiniame tinkle *Facebook*, skirtas žmonėms, besidomintiems italų kalbą. Tyrimo anketa taip pat buvo pasidalinta socialiniame tinkle *LinkedIn* su nariais, pažymėjusiais italų kaip vieną iš mokamų kalbų.

Tyrimo iš viso dalyvavo 173 respondentai, kurie savo noru sutiko užpildyti tyrimo anketą. Visi respondentai gyvena Lietuvoje ir mokėsi praeityje ar vis dar mokosi italų kalbos. 2 lentelė pristato demografinius respondentų duomenis. Tyrimo dalyvavo 144 moterys ir 29 vyrai nuo 18 iki 64 metų. Didžioji dalis respondentų yra lietuvių tautybės – 161 (93,05 %). 158 (91,33 %) respondentų atsakė, kad jų gimtoji kalba yra lietuvių. 9 (5,20 %) respondentų gimtoji kalba yra lenkų, 4 (2,31 %) respondentų – rusų. 2 respondentai yra dvikalbiai: kartu su lietuvių kalba 1 (0,58 %) respondentas kaip antrą gimtąją kalbą pažymėjo arabų, o 1 (0,58 %) respondentas – italų kalbą. Didžioji respondentų dalis buvo pasirinkusi universitetinį išsilavinimą: 86 (49,70 %) respondentų universitete studijuoja šiuo metu, 71 (41,0 %) respondentas studijas jau yra baigęs, 3 (1,7 %) – studijas pradėjo, bet jų nebaigė. 13 (7,5 %) informantų universitete nestudijavo.

2 lentelė. Demografiniai tyrimo respondentų duomenys

Veiksny		Dažnumas
Lytis	Moteris	144 (84,6 %)
	Vyras	29 (15,4 %)
Amžius	18–24	69 (39,9 %)
	25–34	49 (28,3 %)
	35–44	34 (19,7 %)
	45–54	19 (11,0 %)
	55–64	2 (1,2 %)
Tautybė	Lietuvių	161 (93,05 %)
	Lenkų	7 (4,05 %)
	Baltarusių	1 (0,58 %)
	Ukrainiečių	1 (0,58 %)
	Žydų	1 (0,58 %)
	Kita	2 (1,16 %)
Gimtoji kalba	Lietuvių k.	158 (91,33 %)
	Lenkų k.	9 (5,20 %)
	Rusų k.	4 (2,31 %)
	Arabų k. ir lietuvių k.	1 (0,58 %)
	Italų k. ir lietuvių k.	1 (0,58 %)
Universitetinės studijos	Taip	86 (49,7 %)
	Ne	13 (7,5 %)
	Studijas jau esu baigęs(-usi)	71 (41,0 %)
	Studijas pradėjau, bet jų nebaigiau	3 (1,7 %)

Kiti aspektai, galintys turėti įtakos italų kalbos mokymosi motyvacijai, įtraukti į 3 lentelę. Vienas iš aspektų yra laikinas apsigyvendinimas Italijoje. 81 (46,8 %) respondentas yra praleidęs Italijoje bent tris mėnesius, tuo tarpu 92 (53,2 %) respondentai Italijoje apsistoję nebuvo. 74 (42,8 %) respondentai italų kalbos mokėsi laikinai apsistoję Italijoje, o 92 (53,2 %) respondentai italų kalbos mokėsi tik Lietuvoje. Visi tyrime dalyvavę respondentai pažymėjo, kad be italų kalbos moka bent vieną kitą užsienio kalbą. 48 (27,75 %) respondentai moka bent dar vieną romanų kalbą (be italų kalbos). Kitas aspektas yra darbas su gimtakalbiu italų kalbos mokytoju. 122 (70,5 %) respondentai mokėsi italų kalbos su gimtakalbiu mokytoju.

Galiausiai respondentų buvo klausta, ar jų artimų žmonių rate (šeimoms narių, giminaičių, draugų) yra mokančių italų kalbos. 58 (33,5 %) respondentų savo artimoje aplinkoje turi žmonių, kurie taip pat moka ar mokosi italų kalbos. 105 (60,7 %) respondentai nėra apsupti tokių žmonių. 10 (5,8 %) respondentai nėra įsitikinę, ar jų artimieji taip pat moka italų kalbą.

3 lentelė. *Aspektai, galintys turėti įtakos italų kalbos mokymosi motyvacijai*

Veiksny		Dažnumas
Laikinas apsigyvenimas Italijoje	Taip	81 (46,8 %)
	Ne	92 (53,2 %)
Italų kalbos mokymasis apsistojus Italijoje	Taip	74 (42,8 %)
	Ne	99 (57,2 %)
Kitų užsienio kalbų mokėjimas	Taip	173 (100 %)
	Ne	0 (0,0 %)
Kitų romanų kalbų mokėjimas	Taip	48 (27,75 %)
	Ne	125 (72,25 %)
Gimtakalbis mokytojas	Taip	122 (70,5 %)
	Ne	51 (29,5 %)
Artimieji, mokantys italų kalbą	Taip	58 (33,5 %)
	Ne	105 (60,7 %)
	Nesu tikras(-a)	10 (5,8 %)

Duomenys apie respondentų italų kalbos lygį buvo renkami pagal jų pačių įsivertinimą (žr. 3 lentelę). Buvo klausama, kaip, respondentų nuomone, jie moka italų kalbą (puikiai; labai gerai; gerai; patenkinamai; silpnai; žr. 4 lentelę). Respondentų italų kalbos mokėjimo lygio įsivertinimas). 21 (12,1 %) respondentas italų kalbą moka puikiai, 19 (11,0 %) respondentų – labai gerai, 46 (26,6 %) respondentai – gerai, 32 (18,5 %) respondentai – patenkinamai. Daugiausia tyrimo dalyvių – net 55 (31,8 %) respondentai – atsakė, kad italų kalbą moka silpnai.

4 lentelė. Respondentų italų kalbos mokėjimo lygio įsivertinimas

Veiksnyys		Dažnumas
Italų k. mokėjimo lygis	Puikiai	21 (12,1 %)
	Labai gerai	19 (11,0 %)
	Gerai	46 (26,6 %)
	Patenkinamai	32 (18,5 %)
	Silpnai	55 (31,8 %)

Šis įsivertinimas yra supaprastintas lyginant su Europos Tarybos nustatytais CEFR kalbos mokėjimo lygmenimis, nes ne visi besimokantieji žino šią sistemą, tad buvo bandoma išvengti respondentų atstūmimo nuo dalyvavimo apklausoje.

2.2. Tyrimo duomenų analizė

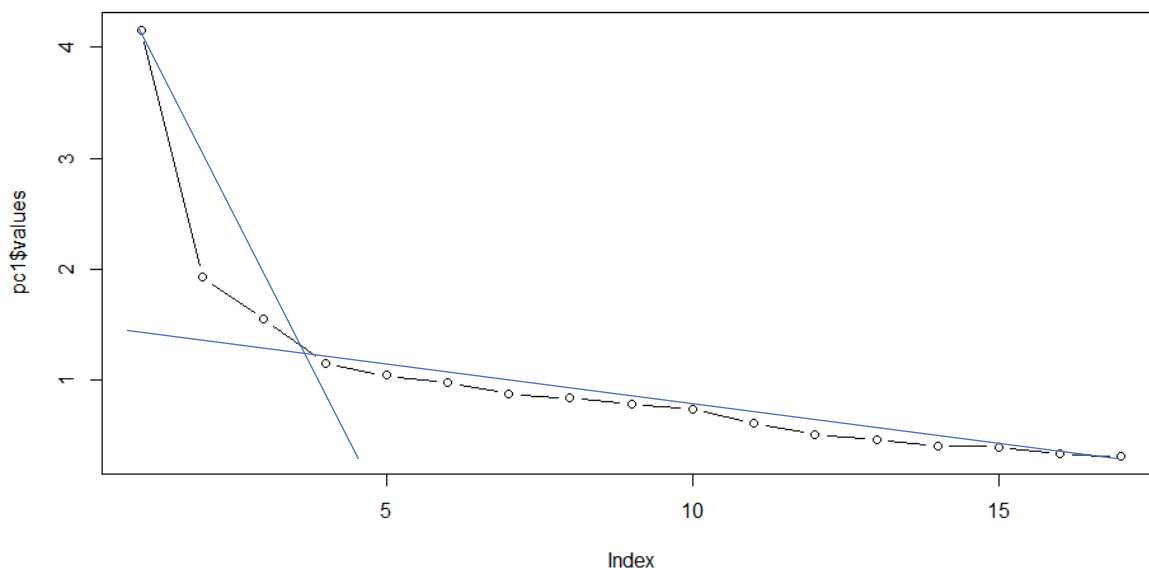
Šioje skiltyje pristatoma abiejų tyrimo klausimų išsami analizė. Duomenys buvo analizuojami pasitelkiant *RStudio* kompiuterinę programą. Grafiniai paveikslai bei lentelės, pateikiami šioje skiltyje, buvo gauti išanalizavus duomenis *RStudio* programoje.

2.2.1. Lietuvos gyventojų motyvacijos mokytis italų kaip K2 faktorių struktūra

Buvo atlikta tiriamoji faktorių analizė tam, kad būtų atsakyta į pirmąjį tyrimo klausimą (*Kokia Lietuvos gyventojų motyvacijos mokytis italų kaip K2 pagal L2MSS modelį faktorių struktūra?*). Tiriamoji faktorių analizė yra vienas populiariausių statistinių modelių, naudojamas kai norima patikrinti, „kaip turimi kintamieji atspindi norimą teorinį konstrukta“ (Pakalniškienė 2012:30).

Tiriamoji faktorių analizė buvo atlikta pasitelkiant didžiausiojo tikėtimumo metodą ir neortogonalų *Direct Oblimin* rotacijos metodą.

Pagal Kaizerio, Mejerio ir Olkino (KMO) matą šios tiriamosios faktorių analizės vertė yra 0,76. Ši vertė reiškia, kad bendras imties dydis buvo geras (pagal Pakalniškienę 2012:36). Visų atskirų klausimų KMO reikšmės buvo didesnės nei 0,55, o tai daugiau nei minimali 0,5 reikšmė.

2 pav. Tikrinių reikšmių grafikas duomenų išvesties lange

Bartleto sferiškumo testo rezultatas yra $2(171) = 706.77$, $p < 0.001$. Šis rezultatas rodo, kad koreliacijos tarp anketos klausimų (angl. *items*) buvo pakankamai didelės, kad būtų galima atlikti pagrindinių komponentų analizę. Pagrindinių komponentų analizės rezultatai parodė, kad iš viso buvo penki faktoriai, kurių tikrinės reikšmės (angl. *eigenvalues*) buvo didesnės nei 1 ir kurios koreliavo su šiais faktoriais didesniu santykiu nei 0,3. Išanalizavus tikrinių reikšmių grafiką, tik trys faktoriai buvo identifikuoti kaip turintys pakankamą tikrinę reikšmę (žr. 3 pav.). Taigi, keturiolika faktorių buvo pašalinti ir pagrindinių komponentų analizė buvo pakartotinai atlikta tik su trimis faktoriais, kurie buvo nustatyti kaip statistiškai reikšmingi tolimesnei analizei.

Kodas	Klausimas	F1	F2	F3	h2	u2
IS1	24. Kai kalbu itališkai, jaučiuosi laimingas(-a).	0.81				0.66
IS2	22. Italų kalbos mokymasis man sukelia teigiamas emocijas.	0.81				0.63
IS3	21. Man patinka bendrauti su gimtakalbiais italais.	0.55				0.43
IS4	26. Mokausi italų kalbos, nes noriu išvykti į Italiją.		0.36			0.24
IS5	20. Mokausi italų kalbos nepaisant to, kad kiti mane skatina mokytis kažko kito (kitos kalbos ar visiškai kito dalyko).				0.74	0.53
IS6	19. Noriu kalbėti itališkai, nes dauguma žmonių šios kalbos nemoka.				0.6	0.41
LP1	30. Man patinka iššūkiai, susiję su italų kalbos mokymusi.	0.63				0.49
LP2	33. Italų kalbos mokytojas gali mane paskatinti siekti geresnių rezultatų.	0.45			0.36	0.41
LP3	35. Man svarbu, kad italų kalbos mokytojas(-a) supažindintų mane su italų kultūra.	0.42				0.19
LP4	32. Italų kalbos mieliau mokausi grupėje.		-0.33		0.53	0.41
LP5	31. Kai gaunu gerą įvertinimą, dar labiau noriu mokytis italų kalbos.	0.39			0.52	0.57
OS1	18. Aplinkiniai italų kalbos mokymąsi laiko gėdingu.	0.41			-0.39	0.28
OS2	27. Italų kalba yra svarbi mano karjerai.			0.84		0.7
OS3	29. Italų kalbos mokėjimas nesuteikia daugiau karjeros galimybių.			0.64		0.43
OS4	17. Aplinkiniai tikisi, kad išmoksiu italų kalbą.			0.61	0.31	0.5
OS5	28. Mane domina tik tokios karjeros galimybės, kurios yra susijusios su italų kalba.			0.55		0.41
OS6	16. Man svarbu mokytis italų kalbos, nes kiti žmonės mane labiau gerbs, jei mokėsiu šią kalbą.			0.38	0.35	0.34
						0.4488235294

3 pav. Faktorių koreliacijos su K2 idealusis aš, K2 privalomasis aš ir mokymosi patirties motyvacijos tipais

Iš viso šie trys rasti faktoriai paaiškino 44,88 proc. bendros dispersijos (angl. *variance*). Lentelė X parodo koreliacijos koeficientą tarp kintamojo ir faktoriaus (angl. *factor loadings*) po neortogonalios rotacijos.

Faktoriai buvo atpažinti kaip:

- F1 – K2 idealusis aš motyvacijos tipas;
- F2 – mokymosi patirtis motyvacijos tipas;
- F3 – K2 privalomasis aš motyvacijos tipas.

Trečiajam faktoriui (F3) priklausė 6 klausimai (16, 17, 26, 27, 28 ir 29). Šis faktorius buvo identifikuotas kaip K2 privalomasis aš. Klausimas 26 buvo numatytas K2 idealusis aš faktoriui (F1), tačiau turėjo didesnę koreliacijos koeficientą su K2 privalomasis aš (F3).

Pirmajam faktoriui (F1) priklausė 7 klausimai (18, 21, 22, 24, 30, 33 ir 35). Šis faktorius buvo atpažintas kaip K2 idealusis aš. Klausimai 30, 33 ir 35 buvo numatyti mokymosi patirties faktoriui (F2), tačiau turėjo didesnę koreliacijos koeficientą su K2 idealusis aš (F1). Klausimas 18 buvo numatytas K2 privalomasis aš faktoriui (F3), tačiau turėjo didesnę koreliacijos koeficientą su K2 idealusis aš (F1).

Antrajam faktoriui priklausė 4 klausimai (19, 20, 31 ir 32). Šis faktorius buvo identifikuotas kaip mokymosi patirties faktorius. Klausimai 19, 20 buvo numatyti K2 idealusis aš (F1) faktoriui, tačiau turėjo didesnę koreliacijos koeficientą su mokymosi patirties faktoriumi (F2).

Klausimai 16, 17, 18, 31, 32 ir 33 turėjo pakankamą koreliacijos koeficientą (<0,3) su dviem faktoriais, tačiau galų gale buvo priskirti tik vienam faktoriui. Šie rezultatai rodo kryžmiškumą tiriamosios faktorių analizės metu rastų faktorių rezultatuose.

2.2.2. Kokie veiksniai veikia kiekvieną iš motyvacijos tipų

Šioje skiltyje pristatoma antrojo tyrimo klausimo (*Koks yra santykis tarp suaugusiųjų (gyvenančių Lietuvoje ir besimokančių ar jau išmokusių italų kaip K2) motyvacijos tipo (K2 idealusis aš, K2 privalomasis aš ir mokymosi patirties) ir šių veiksnių: lyties, amžiaus, dabartinio italų kalbos mokymosi statuso, italų kalbos mokėjimo lygio, kitų romanų kalbų mokėjimo, universitetinių studijų, gimtakalbio mokytojo, artimųjų, mokančių italų kalbą, laikinu apsigyvendinimu Italijoje, italų kalbos mokymusi apsistojus Italijoje?*) regresinė analizė.

Buvo atlikta šalinamoji žingsninė regresija tam, kad būtų patikrintas nepriklausomųjų kintamųjų poveikis priklausomiesiems kintamiesiems. Nepriklausomieji kintamieji, įtraukti į šį tyrimą, buvo šie:

- Lytis – moteris ar vyras. Šiam kintamajam su *relevel* funkcija kaip atskaitos taškas buvo parinktas atsakymo variantas *vyras*.
- Amžius – amžiaus kategorijos, pateiktos respondentams: 18–24 (pirmoji kategorija), 25–34 (antroji kategorija), 35–44 (trečioji kategorija), 45–54 (ketvirtoji kategorija), 55–64 (penktoji kategorija). Šiam kintamajam su *relevel* funkcija kaip atskaitos taškas buvo parinkta penktoji kategorija.
- Dabartinis italų kalbos mokymosi statusas – buvo klausama, ar respondentai vis dar tęsia aktyvų italų kalbos mokymosi procesą, t. y. ar jie tebesimoko italų kalbos. Šiam kintamajam su *relevel* funkcija kaip atskaitos taškas buvo parinktas atsakymas *ne*.
- Italų kalbos mokėjimo lygis – buvo prašoma respondentų įsivertinti, kaip jie moka italų kalbą. Galimi variantai buvo šie: *silpnai*, *patenkinamai*, *gerai*, *labai gerai* ir *puikiai*. Šiam kintamajam su *relevel* funkcija kaip atskaitos taškas buvo parinktas atsakymo variantas *silpnai*.
- Kitų romanų kalbų mokėjimas – buvo klausama, ar respondentai be italų kalbos moka kitų užsienio kalbų ir jei taip, kokių. Iš šio atsakymo buvo išrinkta, kurie respondentai

moka bent vieną iš romanų kalbų. Šiam kintamajam su *relevel* funkcija kaip atskaitos taškas buvo parinktas atsakymo variantas *ne*.

- Universitetinės studijos – buvo klausama, ar respondentai šiuo metu studijuoja universitete, ar ne, ar studijas yra jau pabaigę, ar nutraukę. Galimi atsakymo variantai buvo šie: *taip, ne, studijas jau esu baigęs(-usi)* ir *studijas pradėjau, bet jų nebaigiau*. Šiam kintamajam su *relevel* funkcija kaip atskaitos taškas buvo parinktas atsakymo variantas *ne*.
- Gimtakalbis mokytojas – buvo klausama, ar respondentai mokėsi italų kalbos su gimtakalbiu italų kalbos mokytoju. Šiam kintamajam su *relevel* funkcija kaip atskaitos taškas buvo parinktas atsakymo variantas *ne*.
- Artimieji, mokantys italų kalbą – buvo klausama, ar žmonės respondentų artimoje aplinkoje (šėimos nariai, giminaičiai, draugai) mokosi italų kalbos. Galimi atsakymo variantai buvo šie: *taip, ne* ir *nesu tikras(-a)*. Šiam kintamajam su *relevel* funkcija kaip atskaitos taškas buvo parinktas atsakymo variantas *ne*.
- Laikinas apsigyvendinimas Italijoje – buvo klausama, ar respondentai yra praleidę bent tris mėnesius Italijoje. Šiam kintamajam su *relevel* funkcija kaip atskaitos taškas buvo parinktas atsakymo variantas *ne*.
- Italų kalbos mokymasis apsistojus Italijoje – buvo klausama, ar respondentai italų kalbos mokėsi, kol kurį laiką gyveno Italijoje. Šiam kintamajam su *relevel* funkcija kaip atskaitos taškas buvo parinktas atsakymo variantas *ne*.

Priklausomieji kintamieji, įtraukti į šį tyrimą, buvo anksčiau (teorinėje dalyje) išskirtos trys motyvacijos kategorijos:

- *K2 idealusis aš*;
- *K2 privalomasis aš*;
- *Mokymosi patirtis*.

Visi priklausomieji kintamieji buvo apskaičiuoti pasitelkiant Likerto skalę. *K2 idealusis aš* turėjo 5 Likerto skalės klausimus, *K2 privalomasis aš* – 6 klausimus, o *mokymosi patirtis* – 5 klausimus. Anketoje buvo prašoma rinktis, kiek respondentai sutinka su pateiktais teiginiais, iš penkių atsakymo variantų: *visiškai sutinku, sutinku, neturiu nuomonės, nesutinku* ir *visiškai nesutinku*. Duomenų analizės metu kiekvienam iš šių atsakymo variantų buvo priskirtas skaičius: atsakymo variantui *visiškai sutinku* buvo priskirtas 1, *sutinku* buvo priskirtas 2, *neturiu nuomonės* – 3,

nesutinku – 4, *visiškai nesutinku* – 5. Paskyrus atsakymo variantams skaičius, kiekvieno respondento kiekvienos motyvacijos kategorijos (*K2 idealusis aš*, *K2 privalomasis aš* ir *mokymosi patirtis*) atsakymai buvo susumuoti ir buvo išvestas aritmetinis vidurkis. Gautas *K2 idealusis aš*, *K2 privalomasis aš* ir *mokymosi patirtis* aritmetinis vidurkis ir yra priklausomieji kintamieji šiame tyrime. Taigi, pagal šią skalę, kuo aritmetinis vidurkis yra mažesnis (t. y. arčiau 1), tuo motyvacijos tipas labiau reprezentuoja respondento motyvaciją mokytis italų kaip svetimšios kalbos. Kuo aritmetinis vidurkis yra didesnis (t. y. arčiau 5), tuo motyvacijos tipas silpniau atspindi respondento motyvaciją mokytis italų kaip *K2*.

Šiame tyrime iš viso buvo atliktos trys šalinamosios žingsninės regresijos tam, kad būtų patikrintas nepriklausomųjų kintamųjų poveikis kiekvienam motyvacijos tipui atskirai.

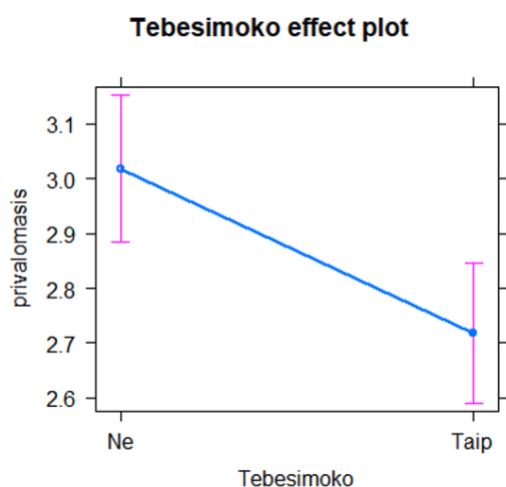
Šioje daugianarėje regresinėje analizėje buvo pritaikyta *options(scipen = 999)* funkcija, kad p reikšmės būtų pavaizduotos ne su e , o su skaičiais po kablelio.

2.2.2.1. Pirmosios daugianarės regresijos rezultatai. *K2 privalomasis aš*

Buvo atlikta šalinamoji žingsninė regresija tam, kad būtų patikrintas nepriklausomųjų kintamųjų poveikis priklausomajam kintamajam – *K2 privalomasis aš* motyvacijos kategorijai. Šalinamosios žingsninės regresijos metu buvo apskaičiuotos visų nepriklausomųjų kintamųjų p reikšmės. Atlikus šį žingsnį buvo panaikinti šie nepriklausomieji kintamieji: amžius, artimieji, mokantys italų kalbą, kitų romanų kalbų mokėjimas ir lytis. Šie kintamieji buvo pašalinti, nes apskaičiavus p reikšmę paaiškėjo, kad jie nėra statistiškai reikšmingi. Nulinis regresinės analizės modelis įtraukė visus nepriklausomuosius kintamuosius, pirmas modelis buvo be amžiaus kintamojo, antras modelis – be artimųjų, mokančių italų kalbą, kintamojo, trečias modelis – be lyties kintamojo. Ketvirtas ir penktas modeliai aprašyti toliau (žr. X skiltį).

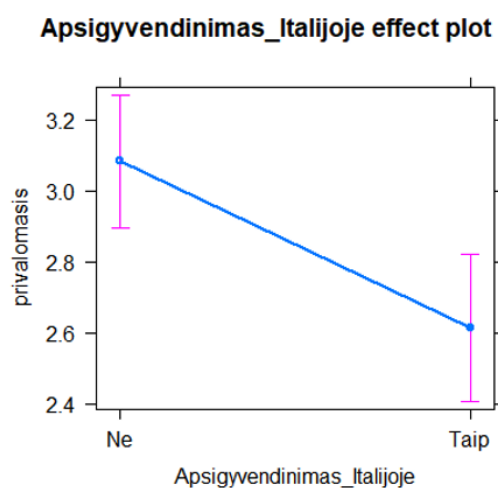
Pirmas ir statistiškai pats reikšmingiausias nepriklausomasis kintamasis *K2 privalomasis aš* motyvacijai buvo dabartinis italų kalbos mokymosi statusas (p reikšmė yra 0,003). Tie respondentai, kurie italų kalbos vis dar aktyviai tebesimoko,

turi ryškiau išreikštą *K2 privalomasis aš* motyvaciją ($b = -0,300$, $SE = 0,100$, $p = 0,003$) nei tie, kurie italų kalbos mokymosi procesą jau yra nutraukę (žr. 4 pav.).

4 pav. Dabartinio italų kalbos mokymosi statuso įtaka *K2 privalomasis aš* motyvacijos tipui³

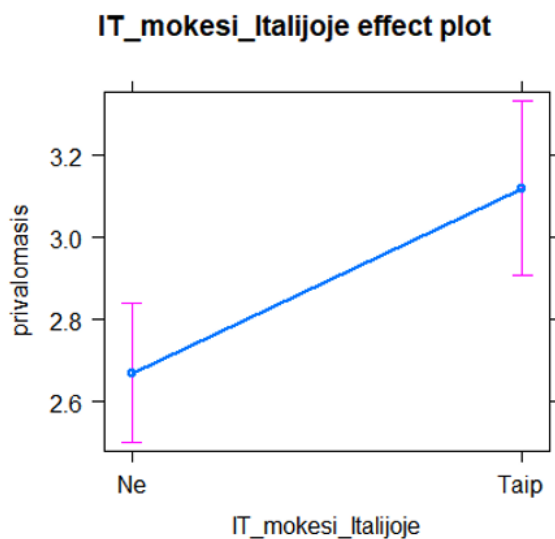
Laikinas apsigyvendinimas Italijoje yra antras statistiškai reikšmingas nepriklausomasis kintamasis *K2 privalomasis aš* motyvacijai (p reikšmė yra 0,009). Tie respondentai, kurie buvo bent tris mėnesius apsigyvenę Italijoje, turi ryškiau išreikštą *K2 privalomasis aš* motyvaciją ($b = -0,470$, $SE = 0,179$, $p = 0,009$) palyginus su tais, kurie niekada nebuvo laikinai apsigyvenę šioje valstybėje (žr. 5 pav.).

5 pav. Laikino apsigyvendinimo Italijoje įtaka *K2 privalomasis aš* motyvacijos tipui

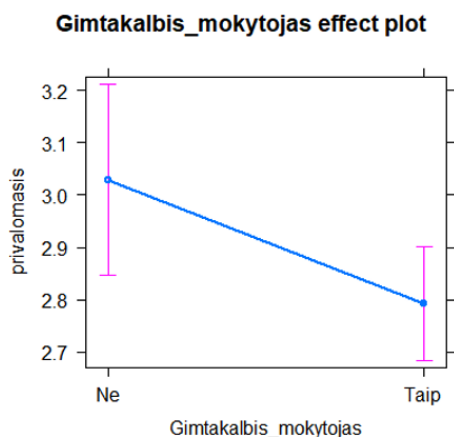
³ Čia ir kitur terminija yra perkelta iš *RStudio* kompiuterinės programos

Regresinė analizė parodė, kad italų kalbos mokymasis apsistojus Italijoje yra trečias statistiškai reikšmingas nepriklausomasis kintamasis respondentų *K2 privalomasis aš* motyvacijai (p reikšmė yra 0,01). Tie respondentai, kurie italų kalbos mokėsi laikinai gyvendami Italijoje, turi silpniau išreikštą *K2 privalomasis aš* motyvaciją ($b = -0,470$, $SE = 0,179$, $p = 0,01$) nei tie tyrimo dalyviai, kurie italų kalbos Italijoje niekada nesimokė. Taigi, tie respondentai, kurie italų kalbos nesimokė, kol buvo laikinai apsistoję Italijoje, turėjo labiau išreikštą *K2 privalomasis aš* motyvacijos tipą nei tie, kurie Italijoje niekada nebuvo apsistoję ir nei tie, kurie laikinai gyveno Italijoje, tačiau ten gyvendami italų kalbos jie nesimokė (žr. 6 pav.).

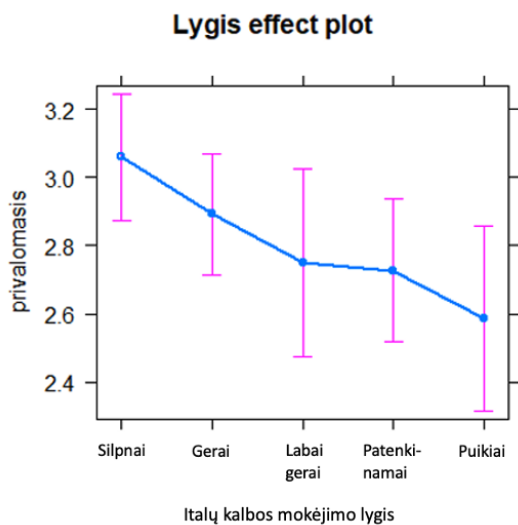
6 pav. Italų kalbos mokymosi apsistojus Italijoje įtaka *K2 privalomasis aš* motyvacijos tipui

Gimtakalbis mokytojas yra ketvirtas statistiškai reikšmingas nepriklausomasis kintamasis respondentų *K2 privalomasis aš* motyvacijai (p reikšmė yra 0,043). Tie respondentai, kurie mokėsi italų kalbos su gimtakalbiu mokytoju, turėjo ryškiau išreikštą *K2 privalomasis aš* motyvaciją ($b = -0,237$, $SE = 0,116$, $p = 0,043$) nei tie tyrimo dalyviai, kurie italų kalbos mokėsi tik su ne gimtakalbiais mokytojais (žr. 7 pav.).

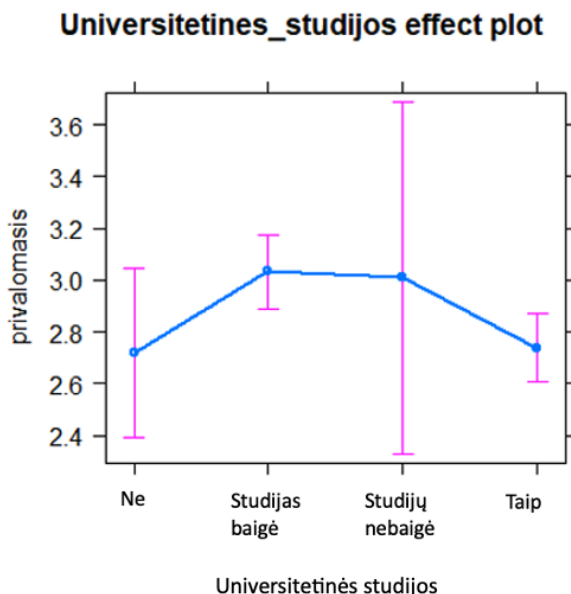
7 pav. *Gimtakalbio mokytojo įtaka K2 privalomasis aš motyvacijos tipui*

Italų kalbos mokėjimo lygis yra penktas statistiškai reikšmingas nepriklausomasis kintamasis *K2 privalomasis aš* motyvacijai (p reikšmės yra šios: puikiai – 0,009, patenkinamai – 0,017, labai gerai – 0,09, gerai – 0,24). Kuo respondentai geriau moka italų kalbą, tuo ryškiau išreikšta jų *K2 privalomasis aš* motyvacija (puikiai: $b = -0,47$, $SE = 0,18$, $p = 0,010$; patenkinamai: $b = -0,33$, $SE = 0,14$, $p = 0,017$; labai gerai: $b = -0,31$, $SE = 0,18$, $p = 0,090$; gerai: $b = -0,17$, $SE = 0,14$, $p = 0,239$). Nors tie respondentai, kurie moka italų kalbą patenkinamai, turi antrą pagal eiliškumą ryškiausiai išreikštą *K2 privalomasis aš* motyvaciją, bendra tendencija vis vien atspindi, kad aukštesnis italų kalbos mokėjimo lygis labiau paveikia *K2 privalomasis aš* motyvaciją nei žemesnis italų kalbos mokėjimo lygis (žr. 8 pav.).

8 pav. *Italų kalbos mokėjimo lygio įtaka K2 privalomasis aš motyvacijos tipui*

Subjekto universitetinės studijos yra gana arti reikšmingumo (p reikšmė yra 0,08). Šis nepriklausomasis kintamasis buvo įtrauktas į ketvirtą regresinės analizės modelį, tačiau dėl abejotino reikšmingumo buvo pašalintas iš penkto regresinės analizės modelio. Iš penktojo modelio pašalinus šį nepriklausomąjį kintamąjį ir patikrinus visų modelių AIC vertes paaiškėjo, kad geriausiai atitinkantis duomenis modelis vis dėlto yra ketvirtas, t. y. tas modelis, kuris įtraukia subjekto universitetines studijas kaip nepriklausomąjį kintamąjį. Taigi, universitetinės studijos gali būti statistiškai reikšmingas nepriklausomasis kintamasis. Šie rezultatai rodo, kad tie tyrime dalyvavę respondentai, kurie universitetines studijas jau yra baigę, turėjo silpniau išreikštą *K2 privalomasis aš* motyvacijos tipą ($b = 0,31$, $SE = 0,18$, $p = 0,081$). Tie respondentai, kurie studijas buvo pradėję, tačiau jų nebaigė, taip pat turėjo silpniau išreikštą *K2 privalomasis aš* motyvacijos tipą ($b = 0,29$, $SE = 0,38$, $p = 0,455$). Svarbu paminėti, kad pastarųjų respondentų buvo itin mažai – vos 3. Tačiau tie respondentai, kurie šiuo metu studijuoja universitete, turėjo ryškiau išreikštą *K2 privalomasis aš* motyvacijos tipą ($b = 0,02$, $SE = 0,18$, $p = 0,916$). Nors šio nepriklausomojo kintamojo p reikšmės yra didesnės nei 0,05, dėl AIC rezultatų galime teigti, jog universitetinės studijos gali būti šeštas statistiškai reikšmingas nepriklausomasis kintamasis *K2 privalomasis aš* motyvacijai (žr. 9 pav.).

9 pav. Universitetinių studijų įtaka *K2 privalomasis aš* motyvacijos tipui

K2 privalomasis aš regresinio modelio determinacijos koeficientas yra 0,311. Taigi, galime teigti, jog šių šešių nepriklausomųjų kintamųjų statistinė reikšmė paaiškina 31,1 proc. duomenų pasiskirstymo. Šie duomenys pavaizduoti 5 lentelėje.

5 lentelė. *K2 privalomasis aš regresinis modelis.*

<i>Predictors</i>	dataSprivalomasis			
	<i>Estimates</i>	<i>std. Error</i>	<i>CI</i>	<i>p</i>
(Intercept)	3.27	0.17	2.93 – 3.60	<0.001
data\$TebesimokoTaip	-0.30	0.10	-0.50 – -0.10	0.003
data\$LygisGera	-0.17	0.14	-0.45 – 0.11	0.239
data\$LygisLabai gerai	-0.31	0.18	-0.66 – 0.05	0.090
data\$LygisPatenkinamai	-0.33	0.14	-0.60 – -0.06	0.017
data\$LygisPuikiai	-0.47	0.18	-0.83 – -0.12	0.010
data\$Universitetines studijosStudijas baige	0.31	0.18	-0.04 – 0.66	0.081
data\$Universitetines studijosStudiju nebaige	0.29	0.38	-0.47 – 1.05	0.455
data\$Universitetines studijosTaip	0.02	0.18	-0.34 – 0.38	0.916
data\$Gimtakalbis mokytojasTaip	-0.24	0.12	-0.47 – -0.01	0.043
data\$Apsigyvendinimas ItalijojeTaip	-0.47	0.18	-0.82 – -0.12	0.009
data\$IT mokesi ItalijojeTaip	0.45	0.17	0.11 – 0.79	0.010
Observations	173			
R ² / R ² adjusted	0.311 / 0.264			

Prielaidos

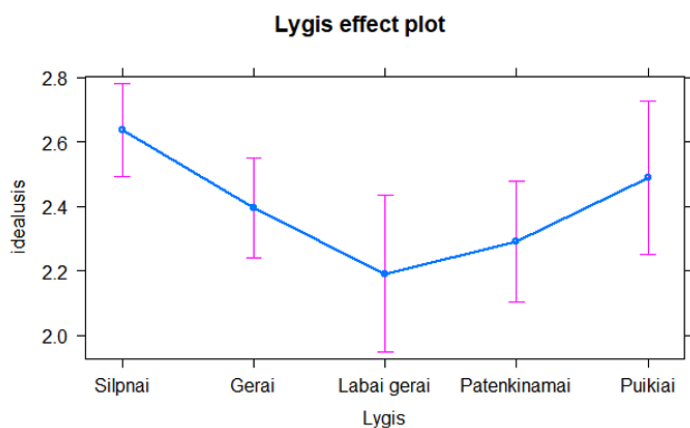
Tikrinant, ar liekamosios vertės šiame *K2 privalomasis aš* regresiniame modelyje yra normaliai pasiskirsčiusios, gauta *p* reikšmė yra 0,921. Kadangi gauta *p* reikšmė yra didesnė už 0,05, galima teigti, kad liekamosios vertės yra pasiskirsčiusios normaliai.

Tikrinant, ar modelio duomenys yra homoskedastiški, gauta p reikšmė yra 0,985. Kadangi gauta p reikšmė yra didesnė už 0,05, galima teigti, kad šio modelio duomenys yra homoskedastiški.

2.2.2.2. Antrosios daugianarės regresijos rezultatai. *K2 idealusis aš*

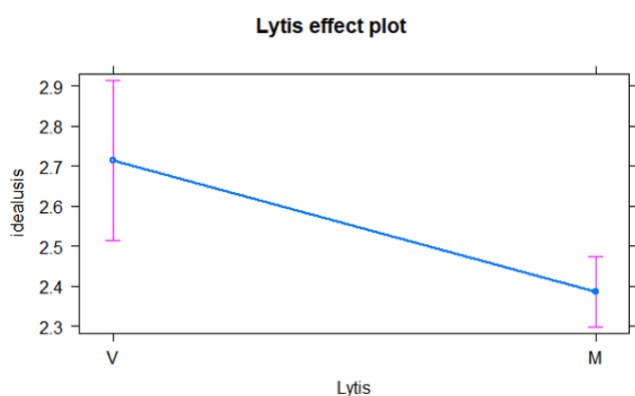
Buvo atlikta šalinamoji žingsninė regresija tam, kad būtų patikrintas nepriklausomųjų kintamųjų poveikis priklausomajam kintamajam – *K2 idealusis aš* motyvacijos kategorijai. Šalinamosios žingsninės regresijos metu buvo apskaičiuotos visų nepriklausomųjų kintamųjų p reikšmės. Atlikus šį žingsnį buvo panaikinti šie nepriklausomieji kintamieji: amžius, laikinas apsigyvendinimas Italijoje, gimtakalbis mokytojas, universitetinės studijos, kitų romanų kalbų mokėjimas, italų kalbos mokymasis apsistojus Italijoje. Šie kintamieji buvo pašalinti, nes apskaičiavus p reikšmę paaiškėjo, kad jie nėra statistiškai reikšmingi. Nulinis regresinės analizės modelis įtraukė visus nepriklausomuosius kintamuosius, pirmas modelis buvo be amžiaus kintamojo, antras modelis – be laikino apsigyvendinimo Italijoje kintamojo, trečias modelis – be gimtakalbio mokytojo kintamojo, ketvirtas modelis – be universitetinių studijų kintamojo, penktas modelis – be kitų romanų kalbų mokėjimo kintamojo, šeštas modelis – be italų kalbos mokymosi apsistojus Italijoje kintamojo. Septintas modelis aprašytas toliau.

Pirmas ir statistiškai pats reikšmingiausias nepriklausomasis kintamasis *K2 idealusis aš* motyvacijai buvo italų kalbos mokėjimo lygis (p reikšmės yra šios: labai gerai – 0,002, patenkinamai – 0,004, gerai – 0,027, puikiai – 0,306). Tie respondentai, kurie įsivertino savo italų kalbos mokėjimą *labai gerai*, turėjo stipriausiai išreikštą *K2 idealusis aš* motyvaciją ($b = -0,44$, $SE = 0,14$, $p = 0,002$). Tie respondentai, kurie savo italų kalbos mokėjimo lygį įvardijo kaip *patenkinamai* ($b = -0,35$, $SE = 0,12$, $p = 0,004$) ir *gerai* ($b = -0,24$, $SE = 0,11$, $p = 0,027$), turėjo stipriau išreikštą *K2 idealusis aš* motyvacijos tipą nei tie respondentai, kurie savo kalbos lygį įsivertino kaip *puikiai* ($b = -0,15$, $SE = 0,14$, $p = 0,306$) ir *silpnai* (žr. 10 pav.).

10 pav. Italų kalbos mokėjimo lygio įtaka K2 idealusis aš motyvacijos tipui

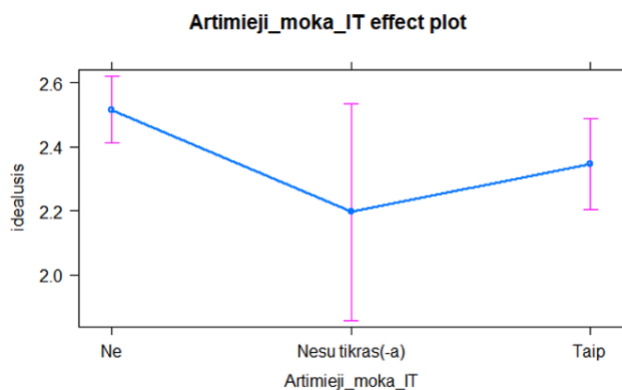
Lygis yra antras statistiškai reikšmingas nepriklausomasis kintamasis K2 *idealusis aš* motyvacijai (p reikšmė yra 0,004). Respondentės moterys turi ryškiau išreikštą K2 *idealusis aš* motyvacijos tipą ($b = -0,33$, $SE = 0,11$, $p = 0,004$) palyginus su respondentais vyrais (žr. 11 pav.).

11 pav. Lyties įtaka K2 idealusis aš motyvacijos tipui

Artimieji, mokantys italų kalbą, yra gana arti statistinio reikšmingumo (p reikšmės yra šios: taip - 0,068, nesu tikras(-a) - 0,78). Šis nepriklausomasis kintamasis buvo įtrauktas į šeštą regresinės analizės modelį, tačiau dėl abejotino reikšmingumo buvo pašalintas iš septinto regresinės analizės modelio. Iš septintojo modelio pašalinus šį nepriklausomąjį kintamąjį ir patikrinus visų modelių AIC vertes paaiškėjo, kad geriausiai atitinkantis duomenis modelis vis dėlto yra šeštasis, t. y. tas

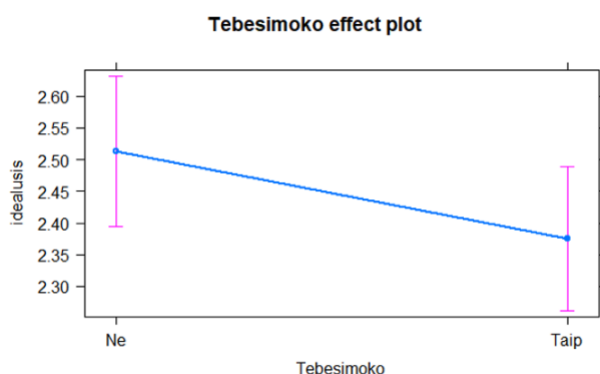
modelis, kuris įtraukia artimuosius kaip nepriklausomąjį kintamąjį. Taigi, artimieji, mokantys italų kalbą, gali būti statistiškai reikšmingas nepriklausomasis kintamasis. Tie respondentai, kurie nežino, ar jų artimieji mokosi italų kalbos, turi ryškiau išreikštą *K2 idealusis aš* motyvaciją ($b = -0,470$, $SE = 0,179$, $p = 0,01$) nei tie respondentai, kurių artimieji mokosi italų kalbos ($b = -0,32$, $SE = 0,18$, $p = 0,078$). Nors šio nepriklausomojo kintamojo p reikšmės yra didesnės nei 0,05, dėl AIC rezultatų galime teigti, jog artimieji gali būti trečias statistiškai reikšmingas nepriklausomasis kintamasis *K2 idealusis aš* motyvacijai (žr. 12 pav.).

12 pav. Artimųjų, mokančių italų kalbą, įtaka *K2 idealusis aš* motyvacijos tipui

Dabartinis italų kalbos mokymosi statusas yra gana arti statistinio reikšmingumo (p reikšmė yra 0,105). Šis nepriklausomasis kintamasis buvo įtrauktas į šeštą regresinės analizės modelį, tačiau dėl abejotino reikšmingumo buvo pašalintas iš septinto regresinės analizės modelio. Iš septintojo modelio pašalinus šį nepriklausomąjį kintamąjį ir patikrinus visų modelių AIC vertes paaiškėjo, kad geriausiai atitinkantis duomenis modelis vis dėlto yra šeštas, t. y. tas modelis, kuris įtraukia subjekto dabartinį italų kalbos mokymosi statusą kaip nepriklausomąjį kintamąjį. Taigi, dabartinis italų kalbos mokėjimo statusas gali būti statistiškai reikšmingas nepriklausomasis kintamasis. Tie tyrime dalyvavę respondentai, kurie šiuo metu vis dar aktyviai mokosi italų kalbos, turi ryškiau išreikštą *K2 idealusis aš* motyvacijos tipą ($b = -0,14$, $SE = 0,08$, $p = 0,105$) nei tie respondentai, kurie italų kalbos mokymosi procesą jau yra nutraukę. Nors šio nepriklausomojo kintamojo p reikšmės yra didesnės nei 0,05, dėl AIC rezultatų galime teigti, jog dabartinis italų

kalbos mokymosi statusas gali būti ketvirtas statistiškai reikšmingas nepriklausomasis kintamasis *K2 idealusis aš* motyvacijai (žr. 13 pav.).

13 pav. Dabartinio italų kalbos mokymosi statuso įtaka *K2 idealusis aš* motyvacijos tipui

K2 idealusis aš regresinio modelio determinacijos koeficientas yra 0,167. Taigi, galime teigti, jog šių šešių nepriklausomųjų kintamųjų statistinė reikšmė paaiškina 16,7 proc. duomenų pasiskirstymo. Šie duomenys pavaizduoti 6 lentelėje.

6 lentelė. *K2 idealusis aš* regresinis modelis

<i>Predictors</i>	idealusis			
	<i>Estimates</i>	<i>std. Error</i>	<i>CI</i>	<i>p</i>
(Intercept)	3.06	0.12	2.81 – 3.30	<0.001
Lytis [M]	-0.33	0.11	-0.55 – -0.11	0.004
Tebesimoko [Taip]	-0.14	0.08	-0.31 – 0.03	0.105
Lygis [Gerai]	-0.24	0.11	-0.45 – -0.03	0.027
Lygis [Labai gerai]	-0.44	0.14	-0.73 – -0.16	0.002
Lygis [Patenkinamai]	-0.35	0.12	-0.58 – -0.11	0.004
Lygis [Puikiai]	-0.15	0.14	-0.43 – 0.14	0.306
Artimieji moka IT [Nesu tikras(-a)]	-0.32	0.18	-0.68 – 0.04	0.078
Artimieji moka IT [Taip]	-0.17	0.09	-0.35 – 0.01	0.068
Observations	173			
R ² / R ² adjusted	0.167 / 0.127			

Prielaidos

Tikrinant, ar liekamosios vertės šiame *K2 idealusis aš* regresiniame modelyje yra normaliai pasiskirsčiusios, gauta p reikšmė yra 0,116. Kadangi gauta p reikšmė yra didesnė už 0,05, galima teigti, kad liekamosios vertės yra pasiskirsčiusios normaliai.

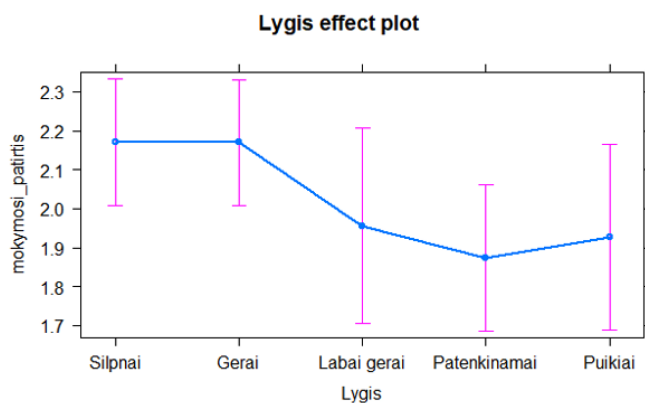
Tikrinant, ar *K2 idealusis aš* regresinio modelio duomenys yra homoskedastiški, gauta p reikšmė yra 0,424. Kadangi gauta p reikšmė yra didesnė už 0,05, galima teigti, kad šio modelio duomenys yra homoskedastiški.

2.2.2.3. Trečioji daugianarė regresija. *Mokymosi patirtis*

Buvo atlikta šalinamoji žingsninė regresija tam, kad būtų patikrintas nepriklausomųjų kintamųjų poveikis priklausomajam kintamajam – *mokymosi patirtis* motyvacijos kategorijai. Šalinamosios žingsninės regresijos metu buvo apskaičiuotos visų nepriklausomųjų kintamųjų p reikšmės. Atlikus šį žingsnį buvo panaikinti šie nepriklausomieji kintamieji: amžius, artimieji, mokantys italų kalbą, universitetinės studijos, kitų romanų kalbų mokėjimas, laikinas apsigyvendinimas Italijoje ir italų kalbos mokymasis apsistojus Italijoje. Šie kintamieji buvo pašalinti, nes apskaičiavus p reikšmę paaiškėjo, kad jie nėra statistiškai reikšmingi. Nulinis regresinės analizės modelis įtraukė visus nepriklausomuosius kintamuosius, pirmas modelis buvo be amžiaus kintamojo, antras modelis – be artimųjų kintamojo, trečias modelis – be universitetinių studijų kintamojo, ketvirtas modelis – be kitų romanų kalbų mokėjimo kintamojo, penktas modelis – be laikino apsigyvendinimo Italijoje kintamojo, šeštas modelis – be italų kalbos mokymosi apsistojus Italijoje kintamojo. Septintas modelis aprašomas toliau (žr. X skiltį).

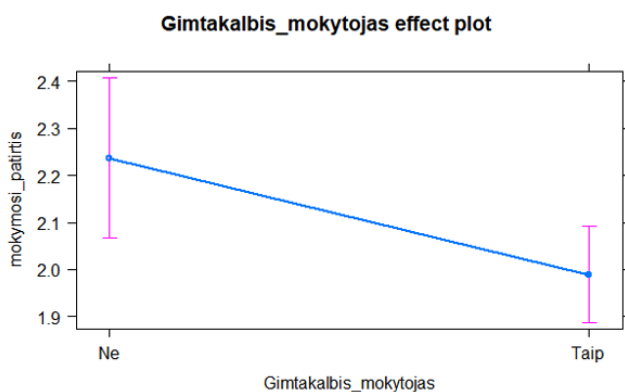
Pirmas ir statistiškai pats reikšmingiausias nepriklausomasis kintamasis *mokymosi patirties* motyvacijai buvo italų kalbos mokėjimo lygis (p reikšmės yra šios: patenkinamai – 0,019, puikiai – 0,115, labai gerai – 0,174, gerai – 0,988). Tie respondentai, kurie įsivertino savo italų kalbos mokėjimą *patenkinamai*, turėjo stipriausiai išreikštą *mokymosi patirties* tipo motyvaciją ($b = -0,30$, $SE = 0,13$, $p = 0,019$). Tie respondentai, kurie savo italų kalbos mokėjimo lygį įvardijo kaip *labai*

gerai ($b = -0,22$, $SE = 0,16$, $p = 0,174$) ir *puikiai* ($b = -0,24$, $SE = 0,15$, $p = 0,115$), turėjo stipriau išreikštą *mokymosi patirtis* motyvacijos tipą nei tie respondentai, kurie savo kalbos lygį įsivertino kaip *gerai* ($b = -0,00$, $SE = 0,12$, $p = 0,988$) ir *silpnai* (žr. 14 pav.).

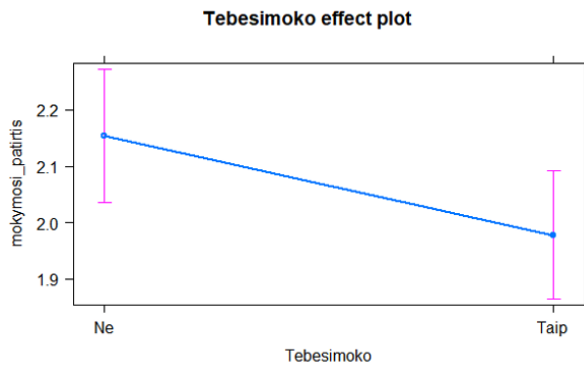
14 pav. Italų kalbos mokėjimo lygio įtaka mokymosi patirties motyvacijos tipui

Gimtakalbis mokytojas yra antras statistiškai reikšmingas nepriklausomasis kintamasis *mokymosi patirties* motyvacijai (p reikšmė yra 0,022). Tie respondentai, kurie mokėsi italų kalbos su gimtakalbiu mokytoju, turėjo ryškiau išreikštą *mokymosi patirties* tipo motyvaciją ($b = -0,25$, $SE = 0,11$, $p = 0,022$) nei tie tyrimo dalyviai, kurie italų kalbos mokėsi tik su ne gimtakalbiais mokytojais (žr. 15 pav.).

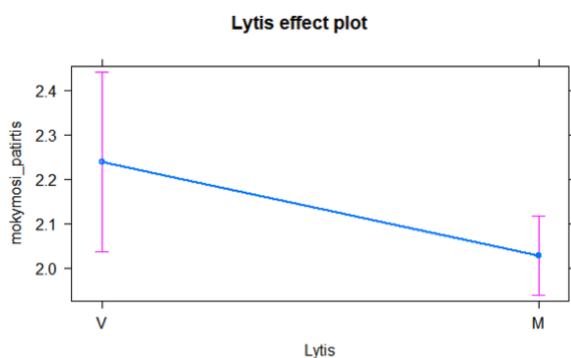
15 pav. Gimtakalbio mokytojo įtaka mokymosi patirties motyvacijos tipui

Trečias statistiškai reikšmingas nepriklausomasis kintamasis *mokymosi patirties* motyvacijai buvo dabartinis italų kalbos mokymosi statusas (p reikšmė yra 0,040). Tie respondentai, kurie italų kalbos vis dar aktyviai tebesimoko, turi ryškiau išreikštą *mokymosi patirties* motyvaciją ($b = -0,18$, $SE = 0,08$, $p = 0,040$) nei tie, kurie italų kalbos mokymosi procesą jau yra nutraukę (žr. 16 pav.).

16 pav. Dabartinio italų kalbos mokymosi statuso įtaka mokymosi patirties motyvacijos tipui

Lytis yra gana arti statistinio reikšmingumo (p reikšmė yra 0,062). Šis nepriklausomasis kintamasis buvo įtrauktas į šeštą regresinės analizės modelį, tačiau dėl abejotino reikšmingumo buvo pašalintas iš septinto regresinės analizės modelio. Iš septintojo modelio pašalinus šį nepriklausomąjį kintamąjį ir patikrinus visų modelių AIC vertes paaiškėjo, kad geriausiai atitinkantis duomenis modelis vis dėlto yra šeštas, t. y. tas modelis, kuris įtraukia subjekto lytį kaip nepriklausomąjį kintamąjį. Taigi, lytis gali būti statistiškai reikšmingas nepriklausomasis kintamasis. Respondentės moterys turi ryškiau išreikštą *mokymosi patirties* motyvacijos tipą ($b = -0,21$, $SE = 0,11$, $p = 0,062$) palyginus su respondентаis vyrais. Nors šio nepriklausomojo kintamojo p reikšmės yra didesnės nei 0,05, dėl AIC rezultatų galime teigti, jog lytis gali būti ketvirtas statistiškai reikšmingas nepriklausomasis kintamasis *mokymosi patirties* motyvacijai (žr. 17 pav.).

17 pav. Lyties įtaka mokymosi patirties motyvacijos tipui

Mokymosi patirties regresinio modelio determinacijos koeficientas yra 0,167. Taigi, galime teigti, jog šių šešių nepriklausomųjų kintamųjų statistinė reikšmė paaiškina 16,7 proc. duomenų pasiskirstymo. Šie duomenys pavaizduoti 7 lentelėje.

7 lentelė. Mokymosi patirties regresinis modelis

<i>Predictors</i>	mokymosi_patirtis			
	<i>Estimates</i>	<i>std. Error</i>	<i>CI</i>	<i>p</i>
(Intercept)	2.61	0.12	2.37 – 2.86	<0.001
Lytis [M]	-0.21	0.11	-0.43 – 0.01	0.062
Tebesimoko [Taip]	-0.18	0.08	-0.34 – -0.01	0.040
Lygis [Gerai]	-0.00	0.12	-0.24 – 0.24	0.988
Lygis [Labai gerai]	-0.22	0.16	-0.53 – 0.10	0.174
Lygis [Patenkinamai]	-0.30	0.13	-0.55 – -0.05	0.019
Lygis [Puikiai]	-0.24	0.15	-0.55 – 0.06	0.115
Gimtakalbis mokytojas [Taip]	-0.25	0.11	-0.46 – -0.04	0.022
Observations	173			
R ² / R ² adjusted	0.167 / 0.132			

Prielaidos

Tikrinant, ar liekamosios vertės šiame *K2 idealusis aš* regresiniame modelyje yra normaliai pasiskirsčiusios, gauta p reikšmė yra 0,0655. Kadangi gauta p reikšmė yra didesnė už 0,05, galima teigti, kad liekamosios vertės yra pasiskirsčiusios normaliai.

Tikrinant, ar *K2 idealusis aš* regresinio modelio duomenys yra homoskedastiški, gauta p reikšmė yra 0,123. Kadangi gauta p reikšmė yra didesnė už 0,05, galima teigti, kad šio modelio duomenys yra homoskedastiški.

2.3. Diskusija

Pirmasis šio darbo tyrimo klausimas buvo iškeltas norint įsitikinti sudarytos kiekybinio tyrimo anketos patikimumu bei validumu ir patvirtinti teorinėje dalyje aprašytus *K2* motyvacijos tipus. Tiriamosios faktorių analizės rezultatai patvirtina *L2MSS* kaip motyvacinio modelio vertę. Trys konstruktai (t. y. *K2 idealusis aš*, *K2 privalomasis aš* ir *mokymosi patirtis*) taip pat buvo išskirti ir Lietuvos kontekste tarp suaugusiųjų, besimokančių italų kaip svetimšios kalbos. Bendra paaiškinta dispersija (44,88 proc.) bei tiriamosios faktorių analizės rezultatai yra panašūs į kitų tyrėjų (Bobkina et al 2021: 560, Liu ir Thompson 2018) – *L2MSS* motyvacijos modelis gali veiksmingai reprezentuoti besimokančiųjų motyvaciją. Tiriamoji faktorių analizė labiausiai atspindėjo *K2 privalomasis aš* konstrukta taip, kaip ir buvo numatyta pagal surinktą teorinę medžiagą. *K2 idealusis aš* ir *mokymosi patirties* faktorių klausimai išsidėstė kiek kitaip nei buvo numatyta – keli klausimai turėjo didesnę koreliacijos koeficientą su kitu (nei buvo numatyta) faktoriumi (žr. X skiltį). Dėl tokių rezultatų galima daryti prielaidą, kad *K2 idealusis aš* ir *mokymosi patirties* motyvacijos tipai turi aspektų, kurie yra svarbūs abiem motyvacijos tipams ir tam tikra prasme sutampa. Dėl šios priežasties reikalingi nauji tyrimai, skirti patikimesnio instrumento sukūrimui. Mokslininkai (Al-Hoorie, 2018; Mendoza & Phung, 2019; Dörnyei, 2019) sutinka, kad *L2MSS* modelio trečiasis – *mokymosi patirties* – motyvacijos tipas kol kas nėra ištirtas pakankamai. Kadangi šiam konstruktui svetimšios kalbos mokymosi motyvacijos tyrimuose nebuvo skirta pakankamai dėmesio, tolimesni tyrimai turėtų

patikrinti, ar *mokymosi patirtis* nėra per daug susipynusi su *K2 idealusis aš* ir ar šie motyvacijos tipai neturėtų būti sujungti į vieną. Taip pat būtų naudinga iširti, ar *mokymosi patirties* motyvacijos tipas neturėtų būti pakeistas kitu konstruktu, pavyzdžiui, Thompson ir Vásquez (2015) pasiūlytu *K2 anti-privalomasis aš* konstruktu. Taigi, nors *L2MSS* kaip motyvacinis modelis yra plačiai pripažintas ir šio tyrimo pirmojo klausimo analizė įrodo jo veiksmingumą, patikimumą ir validumą, kiti tyrėjai turėtų apsvarstyti ir kitas šio modelio tobulinimo galimybes.

Antrasis šio tyrimo klausimas buvo iškeltas norint iširti, kokie veiksniai veikia kiekvieną motyvacijos tipą. Amžius ir kitų romanų kalbų mokėjimas buvo vieninteliai veiksniai, neturintys įtakos nei vienam iš trijų motyvacijos tipų.

Italų kalbos mokėjimo lygis statistiškai reikšmingai veikia visus tris motyvacijos tipus. Kuo aukštesnis respondentų italų kalbos lygis, tuo stipresnė jų *K2 privalomasis aš* motyvacija. Respondentai, įvertinę savo italų kalbos mokėjimo lygį *puikiai*, turi stipriausiai išreikštą *K2 privalomasis aš*. Tyrimo dalyviai, pasirinkę italų kalbos mokėjimo lygį *patenkinamai*, turi stipriau išreikštą *K2 privalomasis aš* motyvaciją nei tie, kurie teigia kalbą mokantys *gerai* ir *labai gerai*. Tie respondentai, kurie įvertino savo italų kalbos mokėjimo lygį *silpnai*, turi mažiausiai išreikštą *K2 privalomasis aš*. Taigi, apibendrinant šiuos rezultatus galima teigti, kad aukštesnis italų kalbos mokėjimo lygis yra siejamas su ryškiau išreikštu *K2 privalomasis aš* motyvacijos tipu nei žemesnis italų kalbos mokėjimo lygis.

Ryšys tarp italų kalbos mokėjimo lygio ir *K2 idealusis aš* motyvacijos tipo yra kitoks nei su *K2 privalomasis aš*. Stipriausiai išreikštą *K2 idealusis aš* motyvacijos tipą turi tie respondentai, kurie italų kalbą moka *labai gerai*. Tyrimo dalyviai, savo italų kalbos mokėjimo lygį įvardiję kaip *patenkinamai* ir *gerai*, turi stipriau išreikštą *K2 idealusis aš* motyvacijos tipą nei tie, kurie savo *K2* lygį įsivertino kaip *puikiai* ir *silpnai*. Taigi, aukštesnis italų kalbos mokėjimo lygis nereiškia stipriau išreikšto *K2 idealusis aš* motyvacijos tipo.

Ryšys tarp italų kalbos mokėjimo lygio ir *mokymosi patirties* motyvacijos tipo yra panašus į italų kaip *K2* lygio ryšį su *K2 privalomasis aš*. Tie respondentai, kurie įsivertino savo italų kalbos mokėjimo lygį *patenkinamai*, turi stipriausiai išreikštą *mokymosi patirties* tipo motyvaciją. Tyrimo dalyviai, savo italų kalbos mokėjimo lygį įvardiję kaip *puikiai* ir *labai gerai*, taip pat turi stipriai išreikštą *mokymosi patirties*

motyvacijos tipą, tačiau jis silpnesnis nei tų, kurie moka italų kalbą *patenkinamai*. Tie respondentai, kurie savo italų kaip K2 lygį įsivertino kaip *gerai ir silpnai*, turi vienodai išreikštą *mokymosi patirties* motyvacijos tipą – jis yra išreikštas silpniausiai. Taigi, apibendrinant šiuos rezultatus iš esmės būtų galima teigti, kad aukštesnis italų kalbos mokėjimo lygis gali reikšti stipriau išreikštą *mokymosi patirties* motyvacijos tipą.

Dabartinis italų kalbos mokymosi statusas statistiškai reikšmingas K2 *privalomasis aš* bei *mokymosi patirties* motyvacijos tipams bei gali būti interpretuojamas kaip statistiškai reikšmingas K2 *idealūs aš* motyvacijos tipui. Tie respondentai, kurie italų kalbos vis dar aktyviai tebesimoko, turi ryškiau išreikštą tiek K2 *privalomasis aš*, tiek K2 *idealūs aš*, tiek *mokymosi patirties* motyvacijos tipą nei tie, kurie italų kalbos mokymosi procesą jau yra nutraukę. Taigi, galima daryti prielaidą, kad kiekvienas renkasi mokytis italų kalbos dėl skirtingų priežasčių, dėl to kiekvienas motyvacijos tipas yra stipriau išreikštas aktyvaus italų kalbos mokymosi proceso metu ir motyvacija mažėja šį mokymosi procesą nutraukus.

Gimtakalbis mokytojas yra statistiškai reikšmingas nepriklausomasis kintamasis tiek respondentų K2 *privalomasis aš*, tiek *mokymosi patirties* motyvacijos tipui. Tie tyrimo dalyviai, kurie mokėsi italų kalbos su gimtakalbiu mokytoju, turėjo ryškiau išreikštą K2 *privalomasis aš* motyvaciją nei tie tyrimo dalyviai, kurie italų kalbos mokėsi su ne gimtakalbiais mokytojais. Tokie patys rezultatai matomi ir *mokymosi patirties* motyvacijos tipo atveju. Gimtakalbis mokytojas nėra statistiškai reikšmingas K2 *idealūs aš* motyvacijos tipui. Taigi, galima spėti, kad besimokantieji su stipriai išreikštu šiuo motyvacijos tipu dažniausiai mokosi dėl vidinių priežasčių, o tokie išoriniai veiksniai kaip mokytojas jų norui mokytis kalbos įtakos nedaro.

Lytis yra statistiškai reikšmingas veiksnys K2 *idealūs aš* motyvacijos tipui. Respondentės moterys turi ryškiau išreikštą K2 *idealūs aš* motyvacijos tipą palyginus su respondentais vyrais. Lytis, kaip jau minėta X skiltyje, gali būti traktuojama kaip statistiškai reikšmingas nepriklausomasis kintamasis ir *mokymosi patirties* motyvacijos tipui. Respondentės moterys turi ryškiau išreikštą *mokymosi patirties* motyvacijos tipą palyginus su respondentais vyrais. K2 *privalomasis aš* motyvacijos tipui lytis nėra statistiškai reikšmingas veiksnys.

Artimieji, mokantys italų kalbą, yra statistiškai reikšmingas veiksnys K2 *idealūs aš* motyvacijos tipui. Tyrimo dalyviai, kurie neturi duomenų, ar jų artimieji

(šeimos nariai, giminaičiai, draugai) mokosi italų kalbos, turi ryškiau išreikštą *K2 idealusis aš* motyvacijos tipą nei kiti respondentai. Tie, kurių artimieji mokosi italų kalbos, turi stipriau išreikštą *K2 idealusis aš* motyvacijos tipą nei tie, kurių artimieji šios kalbos nesimoko. Kadangi stipriausiai išreikšta *K2 idealusis aš* motyvacija siejama su respondентаis, kurie nežino, ar jų artimieji taip pat mokosi italų kalbos, galima daryti prielaidas, kad visgi daugiau respondentų italų kalbos mokosi ne dėl artimųjų daromos įtakos, bet dėl asmeninių priežasčių, kylančių iš *K2 idealusis aš* arba *mokymosi patirties* motyvacijos. Kitiems motyvacijos tipams šis veiksnys nėra statistiškai reikšmingas.

Laikinas apsigyvendinimas Italijoje yra statistiškai reikšmingas nepriklausomasis kintamasis *K2 privalomasis aš* motyvacijos tipui. Tyrimo dalyviai, kurie bent tris mėnesius gyveno Italijoje, turi ryškiau išreikštą *K2 privalomasis aš* motyvaciją nei ten niekad negyvenę respondentai. Toks duomenų pasiskirstymas gali indikuoti, kad dėl vienų ar kitų priežasčių į Italiją bent keliems mėnesiams gyventi išvykę lietuviai turi bent šiek tiek išmokti italų kalbą, nes tai yra būtina kasdienei komunikacijai bei įvairioms jų reikmėms, tad italų kalbos mokymasis tokiu atveju yra labiau sietinas su *K2 privalomasis aš* nei su likusiais motyvacijos tipais. Laikinas apsigyvendinimas Italijoje statistiškai nėra reikšmingas *K2 idealusis aš* ir *mokymosi patirties*.

Italų kalbos mokymasis apsistojus Italijoje taip pat yra statistiškai reikšmingas veiksnys *K2 privalomasis aš* motyvacijos tipui. Tie tyrimo dalyviai, kurie italų kalbos mokėsi laikinai gyvendami Italijoje, turi silpniau išreikštą *K2 privalomasis aš* motyvaciją nei tie tyrimo dalyviai, kurie Italijoje niekada nebuvo apsigyvenę arba kurie laikinai gyveno Italijoje, tačiau ten gyvendami italų kalbos jie nesimokė. Šie rezultatai tam tikra prasme prieštarauja laikino apsigyvendinimo Italijoje veiksnio rezultatams, tad reikalingi tolimesni tyrimai šių dviejų veiksmių rezultatų paaiškinimui. Italų kalbos mokymasis apsistojus Italijoje statistiškai nėra reikšmingas *K2 idealusis aš* ir *mokymosi patirties*.

Universitetinės studijos gali būti statistiškai reikšmingas nepriklausomasis kintamasis *K2 privalomasis aš* motyvacijos tipui (žr. X skiltį). Universitetines studijas jau baigę tyrimo dalyviai turi silpniau išreikštą *K2 privalomasis aš* motyvacijos tipą. Studijas pradėję, tačiau jų nebaigę respondentai taip pat turi silpniau išreikštą *K2*

privalomasis aš motyvacijos tipą. Svarbu nepamiršti, kad studijas pradėjusių, bet jų nebaigusių respondentų buvo vos 3. Tie respondentai, kurie šiuo metu studijuoja universitete, turi ryškiau išreikštą *K2 privalomasis aš* motyvacijos tipą. Stipriausiai išreikštą *K2 privalomasis aš* motyvacijos tipą turi tyrimo dalyviai, kurie pasirinko nestudijuoti universitete, tačiau ši respondentų grupė taip pat yra gana maža – 13 tyrimo dalyvių. Taigi, atsižvelgiant į tai, kad universitetinės studijos yra gana arti reikšmingumo, bet du iš keturių atsakymo variantų buvo pasirinkti vos keleto žmonių, galima teigti, kad reikalingi tolimesni tyrimai, kad būtų išsiaiškinta, kaip tiksliai universitetinės studijos veikia *K2 privalomasis aš* motyvacijos tipą.

K2 privalomasis aš motyvacijos tipui amžius, artimieji, mokantys italų kalbą, kitų romanų kalbų mokėjimas ir lytis įtakos nedaro. Amžius, laikinas apsigyvendinimas Italijoje, darbas su gimtakalbiu mokytoju, universitetinės studijos, kitų romanų kalbų mokėjimas ir italų kalbos mokymasis apsistojus Italijoje yra veiksniai, neturintys įtakos *K2 idealusis aš* motyvacijos tipui. Amžius, laikinas apsigyvendinimas Italijoje, artimieji, mokantys italų kalbą, universitetinės studijos, kitų romanų kalbų mokėjimas, ir italų kalbos mokymasis apsistojus Italijoje yra veiksniai, neturintys įtakos *mokymosi patirties* motyvacijos tipui. Taigi, apžvelgus visus motyvacijos tipus ir juos veikiančius bei neveikiančius veiksnius galima teigti, kad *K2 idealusis aš* ir *mokymosi patirties* motyvacijos tipai tarpusavyje yra panašūs ir turi tris bendrus statistiškai reikšmingus veiksnius: italų kalbos mokėjimo lygis, respondentų lytis ir dabartinis italų kalbos mokymosi statusas. Ši tendencija buvo pastebėta ir atlikus faktorių analizę – keli klausimai, numatyti *K2 idealusis aš* motyvacijos tipui turėjo aukštesnę koreliacijos koeficientą su *mokymosi patirties* motyvacijos tipu ir atvirkščiai (žr. 2.2.1. skiltį). Taigi, galima teigti, kad *K2 idealusis aš* ir *mokymosi patirties* motyvacijos tipai išties gali būti traktuojami kaip itin panašūs tarpusavyje ir ateityje reiktų apsvarstyti, ar šie tipai neturėtų būti sujungti į vieną motyvacijos tipą ir ar *L2MSS* motyvacinis modelis neturėtų įtraukti ir kitų konstruktyvų.

IŠVADOS

Atlikus tyrimą ir išanalizavus gautus rezultatus buvo atsakyta į abu tyrimo klausimus.

Pirmasis šio tyrimo klausimas buvo iškeltas norint patikrinti tyrimo instrumento patikimumą ir validumą. Tiriamosios faktorių analizės rezultatai patvirtina *L2MSS* kaip motyvacinio modelio vertę, nes visi trys konstruktai (t. y. *K2 idealusis aš*, *K2 privalomasis aš* ir *mokymosi patirtis*) atsispindi ir Lietuvos kontekste tarp suaugusiųjų, besimokančių italų kaip svetimšios kalbos. *L2MSS* motyvacijos modelis gali veiksmingai reprezentuoti besimokančiųjų motyvaciją. Tačiau buvo pastebėta sampyna tarp *K2 idealusis aš* ir *mokymosi patirties* motyvacijos tipų, tad siūloma kitiems tyrėjams giliau iširti šių dviejų motyvacijos tipų atskirtį.

Antrasis šio tyrimo klausimas buvo iškeltas norint iširti, kokie veiksniai labiausiai veikia kiekvieną motyvacijos konstrukta. Atlikus regresinę analizę buvo iširta, kurie veiksniai veikia kiekvieną iš trijų motyvacijos tipų. Amžius ir kitų romanų kalbų mokėjimas buvo vieninteliai veiksniai, neturintys įtakos nei vienam motyvacijos tipui.

Italų kalbos mokėjimo lygis statistiškai reikšmingai veikia visus tris motyvacijos tipus. Kuo aukštesnis respondentų italų kalbos lygis, tuo stipresnė jų *K2 privalomasis aš* motyvacija. Ryšys tarp italų kalbos mokėjimo lygio ir *mokymosi patirties* motyvacijos tipo yra panašus – aukštesnis italų kalbos mokėjimo lygis gali reikšti stipriau išreikštą *mokymosi patirties* motyvacijos tipą. Tačiau aukštesnis italų kalbos mokėjimo lygis nereiškia stipriau išreikšto *K2 idealusis aš* motyvacijos tipo – *K2 idealusis aš* stipriausiai išreikštas tose respondentų grupėse, kurie savo italų kalbos lygį įsivertina *patenkinamai* ir *gerai*.

Dabartinis italų kalbos mokymosi statusas statistiškai reikšmingas *K2 privalomasis aš* bei *mokymosi patirties* motyvacijos tipams bei gali būti statistiškai reikšmingas *K2 idealusis aš* motyvacijos tipui. Italų kalbos aktyviai tebesimokantys respondentai turi ryškiau išreikštą tiek *K2 privalomasis aš*, tiek *K2 idealusis aš*, tiek *mokymosi patirties* motyvacijos tipą nei tie, kurie mokymosi procesą jau yra nutraukę. Taigi, galima daryti prielaidą, kad motyvacijos tipas yra stipriau išreikštas aktyvaus

italų kalbos mokymosi proceso metu ir motyvacija mažėja, kai mokymosi procesas yra nutraukiamas.

Gimtakalbis mokytojas yra statistiškai reikšmingas *K2 privalomasis aš* ir *mokymosi patirties* motyvacijos tipams. Respondentai, mokęsi italų kalbos su gimtakalbiu mokytoju, turi ryškiau išreikštą *K2 privalomasis aš* motyvaciją nei tie, kurie italų kalbos mokėsi su ne gimtakalbiais. *Mokymosi patirties* motyvacijos tipo atveju matomas toks pat rezultatas – tie, kurie mokėsi italų kalbos su gimtakalbiu mokytoju, turi ryškiau išreikštą *mokymosi patirties* motyvacijos tipą. Gimtakalbis mokytojas nėra statistiškai reikšmingas *K2 idealusis aš* motyvacijos tipui, tad galima daryti prielaidą, kad besimokantieji su stipriai išreikštu šiuo motyvacijos tipu dažniausiai *K2* mokosi dėl vidinių priežasčių, o tokie išoriniai veiksniai kaip mokytojas jų nemotyvuoja.

Lytis yra statistiškai reikšmingas veiksnys *K2 idealusis aš* motyvacijos tipui ir gali būti traktuojama kaip statistiškai reikšmingas nepriklausomasis kintamasis ir *mokymosi patirties* motyvacijos tipui. Respondentės moterys turi ryškiau išreikštą tiek *K2 idealusis aš*, tiek *mokymosi patirties* motyvacijos tipą palyginus su respondentais vyrais.

Artimieji, mokantys italų kalbą, yra statistiškai reikšmingas *K2 idealusis aš* motyvacijos tipui. Stipriausiai išreikšta *K2 idealusis aš* motyvacija siejama su tais tyrimo dalyviais, kurie nėra tikri, ar jų artimieji taip pat mokosi italų kalbos, tad galima daryti prielaidas, kad daugiau respondentų italų kalbos mokosi ne dėl artimųjų daromos įtakos ar spaudimo, bet dėl asmeninių priežasčių, kylančių iš *K2 idealusis aš* arba *mokymosi patirties* motyvacijos.

Laikinas apsigyvendinimas Italijoje yra statistiškai reikšmingas veiksnys *K2 privalomasis aš* motyvacijos tipui. Tyrimo dalyviai, gyvenę Italijoje bent tris mėnesius, turi ryškiau išreikštą *K2 privalomasis aš* nei ten niekad negyvenę respondentai. Toks duomenų pasiskirstymas gali indikuoti, kad į Italiją išvykę lietuviai turi bent šiek tiek išmokti italų kalbą dėl kasdienės komunikacijos ir kitų priežasčių, tad italų kalbos mokymasis tokiu atveju yra labiau sietinas su *K2 privalomasis aš* nei su likusiais motyvacijos tipais.

Italų kalbos mokymasis apsistojus Italijoje taip pat yra statistiškai reikšmingas *K2 privalomasis aš* motyvacijos tipui. Respondentai, italų kalbos mokęsi laikinai gyvendami Italijoje, turi silpniau išreikštą *K2 privalomasis aš* nei tie, kurie Italijoje niekada nebuvo apsigyvenę arba kurie ten gyvendami italų kalbos nesimokė. Šie rezultatai tam tikra prasme prieštarauja laikino apsigyvendinimo Italijoje veiksnio rezultatams, tad reikalingi tolimesni tyrimai šių dviejų veiksmių rezultatų paaiškinimui.

Universitetinės studijos yra gana arti reikšmingumo *K2 privalomasis aš* motyvacijos tipui. Tačiau reikalingi tolimesni tyrimai, kad būtų išsiaiškinta, kaip tiksliai universitetinės studijos veikia *K2 privalomasis aš* motyvacijos tipą.

Apžvelgus visus motyvacijos tipus ir juos veikiančius veiksnius galima teigti, kad *K2 idealusis aš* ir *mokymosi patirties* motyvacijos tipai tarpusavyje yra panašūs ir turi tris bendrus statistiškai reikšmingus veiksnius: italų kalbos mokėjimo lygis, respondentų lytis ir dabartinis italų kalbos mokymosi statusas. Kadangi šių motyvacijos tipų panašumai pastebėti ir nagrinėjant pirmąjį tyrimo klausimą, galima daryti prielaidas, kad *K2 idealusis aš* ir *mokymosi patirties* motyvacijos tipai atspindi tam tikrą sampyną ir ateityje reiktų giliau iširti, ar šie motyvacijos tipai neturėtų būti sujungti į vieną ir ar *L2MSS* motyvacinis modelis neturėtų įtraukti ir kitų konstrukčių.

Šio darbo ribotumas yra nedidelė ir atsitiktinė imtis, o moterų respondenčių gerokai daugiau nei vyrų. Dėl šių priežasčių reikalingi tolimesni tyrimai.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

- Al-Hoorie, A. H., 2018. The L2 motivational self system: A meta-analysis. *Studies in Second Language Learning and Teaching*, 8(4), pp. 721-754.
- Amorati, R. A Comparative Study on the L2 Motivations and Desired L2 Identities of University Students of English, Italian and German Studies (unpublished doctoral thesis, University of Melbourne, 2019). In: G. D'Orazi, J. Hajek, 2021. Italian Language Learning and Student Motivation at Australian Universities. *Italian Studies*, Vol.76 (4), pp. 447-466.
- Bobkina, J., Gomez-Ortiz, M.-J., Núñez del Río, M. C., Sastre-Merino, S, 2021. Why am I learning English? Spanish EFL sports science university students' motivational orientations through the prism of the L2 motivational self system. *Studies in Second Language Learning and Teaching*, 11(4), 543-578.
- Butkienė, G., Kepalaitė, A., 1996. *Mokymasis ir asmenybės brendimas*. Vilnius: Margi raštai.
- Crookes, G., Schmidt, R., 1991. Motivation: Reopening the research agenda. *Language Learning*, 41, pp. 469-512.
- Crystal, D., 2008. *A Dictionary of Linguistics and Phonetics*. Blackwell Publishing.
- D'Orazi, G., Hajek, J., 2021. Italian Language Learning and Student Motivation at Australian Universities. *Italian Studies*, Vol.76 (4), p.447-466.
- Dörnyei, Z., 1998. Motivation in second and foreign language learning. *Language Teaching*, 31, 117-135.
- Dörnyei, Z., 2001. *Motivational strategies in the language classroom*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Dörnyei, Z., 2005. *The Psychology of the Language Learner: Individual Differences in Second Language Acquisition*. Taylor & Francis Group.
- Dörnyei, Z., 2009. The L2 motivational self system. In: Z. Dörnyei & E. Ushioda (Eds), *Motivation, language identity and the L2 self* (pp. 9-42). Clevedon, UK: Multilingual Matters.
- Dörnyei, Z., 2019. Towards a better understanding of the L2 learning experience, the Cinderella of the L2 motivational self system. *Studies in Second Language Learning and Teaching*, 9(1), pp. 19-30.

- Dörnyei, Z., Ottó, I., 1998. Motivation in action: A process model of L2 motivation. *Working Papers in Applied Linguistics*, 4, pp. 43-69.
- Dörnyei, Z., Ushioda, E., 2011. *Teaching and researching motivation* (2nd ed.). Harlow, UK: Longman.
- Gage N. L., Berliner D. C. 1994. *Pedagoginė psichologija*. Vilnius: Alma littera.
- Gardner, R. C., Lambert, W. E., 1959. Motivational variables in second language acquisition. *Canadian Journal of Psychology*, 13, 266-27.
- Gardner, R. C., Lambert, W. E., 1972. Attitudes and motivation in second language learning. Newbury House: Rowley, MA. In: Z. Dörnyei, Motivation in second and foreign language learning. *Language Teaching*, 1998, 31, 117-135.
- Gardner, R. C., & Macintyre, P. D., 1993. A student's contributions to second-language learning. Part II: Affective variables. *Language Teaching*, 26,1-11.
- Gardner, R. C., 1985. *Social psychology and second language learning: the role of attitudes and motivation*. London: Edward Arnold.
- Gardner, R. C., 2001. Integrative motivation and second language acquisition. In Z. Dörnyei, R. Schmidt, eds. *Motivation and second language acquisition*, pp. 1-19. Honolulu, HI: National Foreign Language Resource Center.
- Gardner, R. C., Smythe, P. C., 1975. Motivation and second language acquisition. *Canadian Modern Language Review*, 31, 218- 230.
- Hajek, J., Warren, J., 1996. Why Study French and Italian? Understanding Motivational Orientation in LOTE Learning. *Australian Language Matters*, 4.1, 13.
- Heckhausen, H., Kuhl, J., 1985. From wishes to action: The dead ends and short cuts on the long way to action. In M. Frese, J. Sabini, eds. *Goal directed behavior: The concept of action in psychology*. Hillsdale, NJ: Erlbaum, pp. 134-160.
- Higgins, E. T., 1987. Self-discrepancy: A theory relating self and affect. *Psychological Review*, 94(3), pp. 319-340.
- Jovaiša, L. (2007). *Enciklopedinis edukologijos žodynas*. Vilnius: Gimtasis žodis.
- Jusienė, R., Laurinavičius, A. 2007. *Psichologija*. Vilnius: Mykolo Romerio universiteto Leidybos centras.
- Kerevičienė J., 2014. *Pedagoginės psichologijos užrašai. Mokomoji knyga aukštųjų mokyklų studentams*. Kaunas (elektroninėje laikmenoje).

- Krashen, S. D., 1982. *Principles and practice in second language acquisition*. Oxford: Pergamon Press.
- Kuzmienė, A., Čikotienė, I., Kardelis, K., 2018. Veiksniai, lemiantys LKKA studentų motyvaciją mokytis užsienio kalbų. *Baltic Journal of Sport and Health Sciences*. Vol. 5 No. 59, pp. 54-61.
- Littlewood, W., 2004. Second language learning. In: A. Davies, C. Elder, eds. *The Handbook of Applied Linguistics*. Malden: Blackwell Publishing Ltd., pp. 501-524.
- Liu, Y., Thompson, A.S., 2018. Language learning motivation in China: An exploration of the L2MSS and psychological reactance. *System*. 72, 37-48.
- Markus, H., Nurius, P., 1986. Possible selves. *American Psychologist*, 41(9), pp. 954-969.
- Mendoza, A., Phung, H., 2019. Motivation to learn languages other than English: A critical research synthesis. *Foreign Language Annals*, 52(1), pp. 121-140.
- Pakalniškienė, V., 2012. *Tyrimo ir įvertinimo priemonių patikimumo ir validumo nustatymas: metodinė priemonė*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
- Palmieri, C., 2018. *Identity Trajectories of Adult Second Language Learners*. Bristol, Blue Ridge Summit: Multilingual Matters.
- Papi, M., 2010. The L2 motivational self system, L2 anxiety, and motivated behavior: A structural equation modeling approach. *System (Linköping)*, 38(3), pp. 467-479.
- Pintrich, P. R., Schunk, D. H., 1996. *Motivation in Education: Theory, Research, and Applications*. Englewood Cliffs: Prentice Hall.
- Pukevičiūtė, V. J., 2008. Studentų užsienio kalbos mokymosi motyvacija. *Acta Paedagogica Vilnensia*. Vol. 20, pp. 66-77.
- Ramonienė M., Brazauskienė J., Burneikaitė N., Daugmaudytė J., Kontutytė E., Pribušauskaitė J. 2012. *Lingvodidaktikos terminų žodynas*. Vilnius, Vilniaus universiteto leidykla.
- Ramonienė, M., Gudavičienė, E., Hilbig, I., Jakaitė-Bulbukienė, K., Vilkienė, L. 2022. *Sociolingvistinė Lietuvos panorama. Gyventojų kalbinės nuostatos ir kalbinis elgesys*. Vilnius, Vilniaus universiteto leidykla.
- Ross, A. S., 2015. From motivation to emotion: A new chapter in applied linguistics research. *University of Sydney Papers in TESOL*, 10, pp. 1-27.

- Taguchi, T., Magid, M., Papi, M., 2009. The L2 motivational self system among Japanese, Chinese and Iranian learners of English: A comparative study. In: Z. Dörnyei, E. Ushioda, Eds. *Motivation, language identity and the L2 self*, pp. 66-97. Multilingual Matters.
- Thompson, A. S., Vásquez, C., 2015. Exploring motivational profiles through language learning narratives. *Modern Language Journal*, 99(1), pp. 158-174.
- Williams, M., Burden, R., 1997. *Psychology for language teachers*. Cambridge: Cambridge University Press.

SANTRAUKA

Svetimosios kalbos mokymosi motyvacija – sudėtingas konstruktas, kurį gali paaiškinti *L2MSS* teorija, išskirianti tris *K2* mokymosi motyvacijos tipus. Pritaikę šiuos motyvacijos tipus galime tirti, kokie veiksniai veikia suaugusiųjų, gyvenančių Lietuvoje, motyvaciją mokytis italų kaip svetimosios kalbos. Nors užsienio mokslininkai tiria, kas motyvuoja mokytis būtent italų kaip užsienio kalbos, tokio pobūdžio tyrimų Lietuvoje kol kas nėra atlikta. Šiame darbe ir keliamas tikslas nustatyti, kokie veiksniai veikia kiekvieną iš trijų *K2* mokymosi motyvacijos tipų. Tyrimo medžiagą sudaro kiekybiniai duomenys, surinkti anoniminėmis internetinėmis anketomis. Tyrimo medžiagai analizuoti taikyta statistinė analizė: faktorių struktūros analize buvo tikrinamas tyrimo instrumento patikimumas ir validumas, o šalinamąja žingsnine regresija buvo tiriama įvairių veiksnių įtaka kiekvienam motyvacijos tipui; aprašomoji statistika buvo taikoma demografinių tyrimo dalyvių duomenų aprašymui.

Tyrimo rezultatai atskleidė, kad *L2MSS* kaip motyvacinis modelis yra vertingas, nes yra patikimas ir validus bei visi trys konstruktai (t. y. *K2 idealusis aš*, *K2 privalomasis aš* ir *mokymosi patirtis*) atsispindi ir Lietuvos kontekste tarp suaugusiųjų, besimokančių italų kaip svetimosios kalbos. Nepaisant modelio validumo ir patikimumo, buvo pastebėta sampyna tarp *K2 idealusis aš* ir *mokymosi patirties* motyvacijos tipų. Regresinė analizė atskleidė, kad italų kalbos mokėjimo lygis ir dabartinis italų kalbos mokymosi statusas yra įtaką darantys veiksniai visiems trimis motyvacijos tipams. *K2 idealusis aš* ir *mokymosi patirties* motyvacijos tipai tarpusavyje turi tris bendrus statistiškai reikšmingus veiksnius iš keturių: italų kalbos mokėjimo lygis, respondentų lytis ir dabartinis italų kalbos mokymosi statusas. Ketvirtas statistiškai reikšmingas veiksnys *K2 idealusis aš* yra artimieji, mokantys italų kalbą, o *mokymosi patirčiai* – gimtakalbis mokytojas. *K2 privalomasis aš* motyvacijos tipui įtaką daro šeši veiksniai: dabartinis italų kalbos mokymosi statusas, laikinas apsigyvendinimas Italijoje, italų kalbos mokymasis apsistojus Italijoje, gimtakalbis mokytojas, italų kalbos mokėjimo lygis ir universitetinės studijos. Amžius ir kitų romanų kalbų mokėjimas buvo vieninteliai veiksniai, neturintys įtakos nei vienam motyvacijos tipui. Kadangi abu tyrimo metodai atskleidė *K2 idealusis aš* ir *mokymosi patirties* motyvacijos tipų sampyną, reikėtų giliau iširti, ar jie neturėtų būti sujungti į vieną ir ar *L2MSS* motyvacinis modelis neturėtų įtraukti ir kitų konstrukto.

Atliktas tyrimas galėtų būti naudingas italų kalbos mokytojams, dėstytojams, mokymo priemonių kūrėjams ir mokslininkams, kurie tiria *K2* mokymosi motyvaciją. Šio darbo

ribotumas yra nedidelė ir atsitiktinė imtis, o moterų respondenčių gerokai daugiau nei vyrų. Dėl šių priežasčių reikalingi tolimesni tyrimai.

SUMMARY

Foreign language learning motivation is a complex construct that can be explained by the L2MSS theory, which distinguishes three types of L2 learning motivation. By applying these types of motivation, we can study what factors affect the motivation of adults living in Lithuania to learn Italian as a foreign language. Although foreign researchers study what motivates learning Italian as a foreign language, this type of research has not yet been conducted in Lithuania. The purpose of this paper is to determine what factors affect each of the three types of L2 learning motivation. The research material consists of quantitative data collected through anonymous online questionnaires. Statistical analysis was used to analyse the research material: factor structure analysis was used to check the reliability and validity of the research instrument, and the influence of various factors on each type of motivation was studied using eliminative stepwise regression; descriptive statistics were applied to describe the demographic data of the study participants.

The results of the study revealed that L2MSS as a motivational model is valuable because it is reliable and valid and all three constructs (ideal L2 self, ought-to L2 self and L2 learning experience) are also reflected in the Lithuanian context among adults learning Italian as a foreign language. Despite the validity and reliability of the model, it was observed that ideal L2 self L2 learning experience are somewhat entangled. Ideal L2 self and L2 learning experience motivation types shared three statistically significant factors out of four: level of Italian language proficiency, gender of respondents and the current status of learning Italian. The fourth statistically significant factor for the ideal L2 self is relatives who are learning Italian, and for L2 learning experience it is a native-speaking Italian teacher. Six factors influence the ought-to L2 self: the current status of learning Italian, sojourns in Italy, learning Italian while sojourning in Italy, native-speaking teacher, the level of Italian language proficiency and university studies. Age and knowing other Romance languages were the only factors which had no impact on either type of motivation. Since both research methods revealed that the ideal L2 self and L2 learning experience to some degree overlap, it should be further investigated whether they should not be combined into one and whether the L2MSS motivational model should not include other constructs.

The research carried out could be useful for Italian language teachers, teaching tool developers and researchers who study the L2 learning motivation.

A limitation of this work is the small and random sample, with female respondents significantly outnumbering male respondents. For these reasons, further research is needed.

Keywords: motivation, second language acquisition, foreign language, Italian as a second language, motivation to study a foreign language

PRIEDAS. TYRIMO DALYVIO ANKETA

Italų kalbos mokymasis

Rengiu magistro darbą apie italų kalbos mokymąsi ir siekiu išsiaiškinti, kas labiausiai skatina rinktis būtent šią kalbą. Anketos užpildymas Jums užtruks apie 10 min., anketa anonimiška. Labai vertinu Jūsų indėlį ir dėkoju iš anksto!

1. Jūsų lytis:
 - Moteris
 - Vyras
2. Kiek Jums metų?
 - 18–24
 - 25–34
 - 35–44
 - 45–54
 - 55–64
 - 65+
3. Jūsų tautybė:

4. Kokia Jūsų gimtoji kalba?
 - Lietuvių k.
 - Rusų k.
 - Lenkų k.
 - Anglų k.
 - Kita...
5. Kada pradėjote mokytis italų kalbos?

6. Ar vis dar aktyviai mokotės italų kalbos?
 - Taip
 - Ne
7. Jei atsakėte ne, kiek laiko iš viso mokėtės italų kalbos?

8. Koku lygiu mokate italų kalbą?
 - Puikiai

- Labai gerai
- Gerai
- Patenkinamai
- Silpnai

9. Ar mokate kitų užsienio kalbų?

- Taip
- Ne

10. Jei taip, įvardinkite, kokias kitas užsienio kalbas mokate:

11. Ar studijuojate universitete?

- Taip
- Ne
- Studijas jau esu baigęs(-usi)
- Studijas pradėjau, bet jų nebaigiau

12. Kokia Jūsų studijų kryptis (jei studijuojate arba studijavote)?

13. Ar Jus kada nors mokė (ar moko) gimtakalbis(-ė) italų kalbos mokytojas(-a)?

- Taip
- Ne

14. Ar esate praleidęs(-usi) bent tris mėnesius Italijoje?

- Taip
- Ne

15. Žmonės Jūsų artimoje aplinkoje (šeimos nariai, giminaičiai, draugai) mokosi italų kalbos.

- Taip
- Ne
- Nesu tikras(-a)

Kiek Jūs sutinkate su šiais teiginiais (16–35)?

16. Man svarbu mokytis italų kalbos, nes kiti žmonės mane labiau gerbs, jei mokėsiu šią kalbą.

- Visiškai sutinku
- Sutinku
- Neturiu nuomonės

- Nesutinku
- Visiškai nesutinku

17. Aplinkiniai tikisi, kad išmoksiu italų kalbą.

- Visiškai sutinku
- Sutinku
- Neturiu nuomonės
- Nesutinku
- Visiškai nesutinku

18. Aplinkiniai italų kalbos mokymąsi laiko gėdingu.

- Visiškai sutinku
- Sutinku
- Neturiu nuomonės
- Nesutinku
- Visiškai nesutinku

19. Noriu kalbėti itališkai, nes dauguma žmonių šios kalbos nemoka.

- Visiškai sutinku
- Sutinku
- Neturiu nuomonės
- Nesutinku
- Visiškai nesutinku

20. Mokausi italų kalbos nepaisant to, kad kiti mane skatina mokytis kažko kito (kitos kalbos ar visiškai kito dalyko).

- Visiškai sutinku
- Sutinku
- Neturiu nuomonės
- Nesutinku
- Visiškai nesutinku

21. Man patinka bendrauti su gimtakalbiais italais.

- Visiškai sutinku

- Sutinku
- Neturiu nuomonės
- Nesutinku
- Visiškai nesutinku

22. Italų kalbos mokymasis man sukelia teigiamas emocijas.

- Visiškai sutinku
- Sutinku
- Neturiu nuomonės
- Nesutinku
- Visiškai nesutinku

23. Man nemalonus italų kalbos mokymosi procesas.

- Taip
- Ne
- Neturiu nuomonės

24. Kai kalbu itališkai, jaučiuosi laimingas(-a).

- Visiškai sutinku
- Sutinku
- Neturiu nuomonės
- Nesutinku
- Visiškai nesutinku

25. Italų kalbos mokiausi kurį laiką gyvendamas(-a) Italijoje.

- Taip
- Ne

26. Mokausi italų kalbos, nes noriu išvykti į Italiją.

- Visiškai sutinku
- Sutinku
- Neturiu nuomonės
- Nesutinku
- Visiškai nesutinku

27. Italų kalba yra svarbi mano karjerai.

- Visiškai sutinku
- Sutinku
- Neturiu nuomonės
- Nesutinku
- Visiškai nesutinku

28. Mane domina tik tokios karjeros galimybės, kurios yra susijusios su italų kalba.

- Visiškai sutinku
- Sutinku
- Neturiu nuomonės
- Nesutinku
- Visiškai nesutinku

29. Italų kalbos mokėjimas nesuteikia daugiau karjeros galimybių.

- Visiškai sutinku
- Sutinku
- Neturiu nuomonės
- Nesutinku
- Visiškai nesutinku

30. Man patinka iššūkiai, susiję su italų kalbos mokymusi.

- Visiškai sutinku
- Sutinku
- Neturiu nuomonės
- Nesutinku
- Visiškai nesutinku

31. Kai gaunu gerą įvertinimą, dar labiau noriu mokytis italų kalbos.

- Visiškai sutinku
- Sutinku
- Neturiu nuomonės

- Nesutinku
- Visiškai nesutinku

32. Italų kalbos mieliau mokausi grupėje.

- Visiškai sutinku
- Sutinku
- Neturiu nuomonės
- Nesutinku
- Visiškai nesutinku

33. Italų kalbos mokytojas gali mane paskatinti siekti geresnių rezultatų.

- Visiškai sutinku
- Sutinku
- Neturiu nuomonės
- Nesutinku
- Visiškai nesutinku

34. Man įdomiau mokytis italų kalbos, kai mano mokytojas(-a) yra gimtakalbis(-ė).

- Taip
- Ne
- Neturiu nuomonės

35. Man svarbu, kad italų kalbos mokytojas(-a) supažindintų mane su italų kultūra.

- Visiškai sutinku
- Sutinku
- Neturiu nuomonės
- Nesutinku
- Visiškai nesutinku

36. Man aktualūs šie italų kultūros aspektai (pasirinkite visus tinkančius variantus):

- Klausau itališkos muzikos.
- Mane domina itališka virtuvė.

- Mane domina italų mada.
- Mane domina italų kinas.
- Žiūriu itališkus filmus ir TV laidas originalo kalba.
- Mane domina italų literatūra.
- Skaitau italų literatūrą originalo kalba.
- Mane domina Italijos dailė.
- Man įdomu senovės Romos istorija ir architektūros paveldas.
- Seku Italijos sporto naujienas.
- Kita...

37. Įvardinkite kitus Jus dominančius italų kultūros aspektus.

38. Jei turite daugiau minčių apie italų kalbos mokymąsi ar kodėl pasirinkote būtent šią kalbą, pasidalinkite.

Ačiū už Jūsų atsakymus bei skirtą laiką!